

SOCIALNI SPORAZUM
ZA OBDOBJE 2007 – 2009

KAZALO

I. UVOD	2
1. NAMEN	2
2. CILJI.....	3
II. DEJAVNOSTI ZA DOSEGO POSTAVLJENIH CILJEV NA POSAMEZNIH PODROČJIH	4
1. OBVLADOVANJE INFLACIJE IN POLITIKA CEN.....	4
2. JAVNE FINANCE	6
3. SOCIALNI DIALOG.....	8
4. DAVČNI SISTEM	11
5. SPODBUJANJE HITREJŠEGA TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN POVEČANJE NALOŽB V RAZISKAVE V GOSPODARSTVU	13
6. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	16
7. ZAPOSLOVANJE IN TRG DELA	19
8. PLAČE.....	23
9. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU	26
10. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA IN SPODBUJANJE VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA	29
11. SOUPRAVLJANJE	35
12. USKLAJEVANJE POKLICNIH IN DRUŽINSKIH OBVEZNOSTI	37
13. STANOVANJSKA POLITIKA	39
14. ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE.....	41
15. SOCIALNA VARNOST	44
16. POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE	47
17. ZAGOTAVLJANJE ENAKIH MOŽNOSTI IN SPOŠTOVANJE RAZLIČNOSTI.....	51
18. PRAVNA VARNOST.....	53
19. DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ.....	56
III. SKUPNE IN SPLOŠNE DOLOČBE	60
1. SPREMLJANJE IZVAJANJA SOCIALNEGA SPORAZUMA	60
2. PODPIS IN VELJAVNOST SOCIALNEGA SPORAZUMA.....	61
3. OBJAVA SOCIALNEGA SPORAZUMA.....	61

I. UVOD

1. NAMEN

Podpisniki tega sporazuma soglašamo s ključnimi ukrepi ter skupnimi in posameznimi nalogami za doseganje skupno dogovorjenih ciljev razvoja. Namen socialnega sporazuma je blaginja vseh posameznic in posameznikov, merjena s kazalniki človekovega razvoja, zdravja, socialnih tveganj, družbene povezanosti, vključenosti in zaupanja. Izboljšanje kakovosti življenja ter dvig materialne in socialne varnosti bomo dosegali z zagotavljanjem višje gospodarske rasti, zaposlenosti in dohodkov.

Hkrati želimo takšno solidarnost in socialno varnost, s katero bosta zagotovljeni večja varnost in skrb za tiste, ki za svoje potrebe ne morejo poskrbeti sami. Slovenijo bomo še naprej razvijali kot družbo, v kateri je dostop do zelene izobrazbe, dela v varnem in zdravem okolju ter do osebnega razvoja, ki zagotavlja tudi varno starost, omogočen vsem članom družbe.

Vlada in socialni partnerji so s svojim dosedanjim delovanjem že dokazali, da je pot socialnega dialoga eden učinkovitejših načinov za doseganje soglasja o ključnih nalogah in ciljih. Zato sklepamo ta socialni sporazum kot nadaljevanje in nadgradnjo predhodnih socialnih sporazumov, ki so pozitivno vplivali na doseganje postavljenih razvojnih ciljev.

Nove naloge in cilji so dosegljivi s prizadevanjem vseh udeležencev v gospodarskem, socialnem in kulturnem življenju Slovenije. Mednje spadajo nujno potrebno povečanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in gospodarske rasti, uvedba in uveljavitev evra ter nenehno prilagajanje strukturnim, gospodarskim, družbenim in prebivalstvenim spremembam ter vplivom, za katere ob odprtosti slovenskega gospodarstva in vse večji globalizaciji postajamo vse občutljivejši.

Naša razvojna pot bo lahko bolj uspešna ob ustreznih spodbujevalnih in podpornih politikah na najrazličnejših področjih, sprejetih na temelju soglasja v okviru socialnega dialoga.

Vlada RS, predstavniki delodajalcev in sindikatov (v nadaljevanju: podpisniki) zato k sopolpisu tega sporazuma vabimo tudi druge organe in organizacije ter

združenja civilne družbe, ki sprejemajo zastavljene cilje in dogovorjene naloge ter aktivnosti podpisnikov tega socialnega sporazuma.

2. CILJI

Podpisniki tega sporazuma si bomo s skupnimi in posameznimi dejavnostmi prizadevali za ekonomsko, socialno in okoljsko uravnotežen razvoj z naslednjimi cilji:

1. hitrejši gospodarski razvoj in dinamično gospodarsko rast, ki bo omogočila odpiranje novih delovnih mest in hitrejši razvoj manj razvitih okolij, ter stabilne gospodarske razmere, temelječe na cenovni stabilnosti, uravnoteženih dohodkovnih razmerjih, zniževanju javno finančnega primanjkljaja in javne porabe ter dolgoročno zdržnih javnih financah;
2. izboljšanje blaginje in kakovosti življenja prebivalcev ter izboljšanje materialnega položaja zaposlenih, ki bo temeljilo na stimulativeni, družbeno pravični in ekonomsko utemeljeni dohodkovni politiki;
3. povečano konkurenčnost slovenskega gospodarstva, ki zahteva spodbudnejše in podjetništvu prijaznejše poslovno okolje, naložbe v raziskave in razvoj, izdelke in storitve z visoko dodano vrednostjo ter ustrežnejše vrednotenje znanja, podjetništva in inovativnosti;
4. uravnotežen socialni razvoj, izboljšanje socialne varnosti in zmanjšanje socialnih tveganj za najranljivejše skupine.

II. DEJAVNOSTI ZA DOSEGO POSTAVLJENIH CILJEV NA POSAMEZNIH PODROČJIH

1. OBVLADOVANJE INFLACIJE IN POLITIKA CEN

Podpisniki si bomo prizadevali za dolgoročno ohranjanje nizke ravni inflacije in za sprejemanje ukrepov ekonomske politike, ki bodo odpravljale vzroke za prekomerno rast cen. Ta usmeritev pomeni ustrezno kombinacijo temeljnih makroekonomskih politik, ki jih morajo podpreti tudi druge vladne politike. Socialni partnerji in vlada bodo v okviru Ekonomsko socialnega sveta spremljali izvajanje politike cen in po potrebi sprejemali ukrepe in usmeritve za obvladovanje inflacije.

Naloge vlade:

- nadaljevati uresničevanje že sprejetih politik, predvsem omejevalne politike reguliranih cen;
- blažiti čezmerne (glede na druge države EU) vplive nihanja cen nafte in še zlasti njihove sekundarne učinke z acikličnim prilagajanjem trošarin na tekoča goriva;
- vlada bo v okviru svojih pristojnosti v sodelovanju s pristojnimi institucijami tudi po prehodu na evro spremljala gibanje cen in pravočasno opozarjala na gibanja cen, ki bi lahko ogrozila interese potrošnikov in ključne cilje na področju obvladovanja inflacije;
- pri reguliranih cenah bo tudi po prehodu na evro spremljala gibanje cen in ukrepala v primeru rasti cen, ki niso skladne s protiinflacijsko politiko in z dogovorjenimi makroekonomskimi okvirji;
- vlada bo socialne partnerje tekoče seznanjala o morebitnih spremenjenih makroekonomskih okvirih.

Nalogi delodajalcev:

- v okviru pogajanj za kolektivne pogodbe dejavnosti in podjetij uveljavljali izhodišča in usmeritve plačne politike, določene v 8. poglavju tega sporazuma;
- z vlaganjem sredstev v razvoj in tehnologije ter z uvajanjem sodobnih metod

za povečanje produktivnosti dela ter kvalitetno storitev in boljšo organizacijo prispevati k stabilnosti cen.

Naloge sindikatov:

- v okviru pogajanj za kolektivne pogodbe dejavnosti in podjetij uveljavljali izhodišča in usmeritve plačne politike, določene v 8. poglavju tega sporazuma;
- preverjati gibanje cen in javno opozarjati na nesorazmerna odstopanja in neupravičeno dvigovanje cen;
- opozarjati na prekomerno rast cen izdelkov in storitev, ki vplivajo na življenjski standard in kupno moč zaposlenih ter zahtevati razpravo o teh vprašanjih v okviru Ekonomsko socialnega sveta.

2. JAVNE FINANCE

Da bi zagotovili stabilno javno finančno politiko, je treba zmanjšati javno porabo in primanjkljaj. Povečati je treba prilagodljivost javno finančnih odhodkov zaradi preusmerjanja dela izdatkov na prednostna razvojna področja, zlasti za raziskave in razvoj ter izobraževanje, lažjega črpanja evropskih sredstev ter zaradi lažjega odzivanja na nihanja gospodarske dejavnosti in s tem prihodkov. Zato bo treba povečati prilagodljivost zaposlovanja v javnem sektorju.

Srednjeročno je treba zniževati delež javno finančnih odhodkov v bruto domačem proizvodu, saj brez tega ni mogoče davčno razbremenjevanje gospodarstva. Zato bo vlada med veljavnostjo tega sporazuma zagotovila omejevanje rasti operativnih stroškov za delovanje države ter sprejela ukrepe za povečanje učinkovitosti in produktivnosti ter učinkovitejšo politiko zaposlovanja v javnem sektorju. Področje javnega naročanja bo vlada uredila tako, da bo preprečevala neupravičeno favoriziranje določenih ponudnikov in oblikovanje kartelnih povezav, omogočila majhnim in srednjim podjetjem dostop do ustreznega deleža pri javnih naročilih, poenostavila postopke in zagotovila njihovo preglednost ter racionalizirala stroške s smiselno centralizacijo postopkov. Pri socialnih transferjih je potrebno predvsem povečati njihovo transparentnost in socialno učinkovitost.

Nujno je treba tudi nadaljevati pripravo projekcij, ki bodo ovrednotile dolgoročno finančno vzdržnost sistema javnega financiranja in njegovih sprememb.

Naloge vlade:

- postopno zagotoviti spremembe strukture javno finančnih odhodkov ob upoštevanju prednostne ekonomske politike;
- postopno znižati delež javno finančnih odhodkov v BDP za 2 odstotni točki do leta 2008 glede na raven leta 2005;
- izboljšati usklajevanje razvojnih politik in pripraviti državni razvojni program na podlagi Strategije razvoja Slovenije;
- povečati učinkovitost in uspešnost javne uprave s spodbujanjem uporabe sodobnih menedžerskih tehnik za vodenje sprememb in doseganje poslovne odličnosti v javnem sektorju; razvijati menedžment človeških virov in

- znanja; razvijati strateški menedžment;
- povečevati kakovost storitev javne uprave s sistematičnim uvajanjem evropskega modela odličnosti;
 - racionalizirati delovanje javnega sektorja s pomočjo funkcionalne analize ter uvajanja standardov učinkovitosti, primerjalnega spremljanja učinkovitosti in racionalnosti porabe ter s prenašanjem finančno in vsebinsko opredeljenega dela javnih služb v zasebno izvajanje in sofinanciranje, na podlagi ustreznega pravnega okvira in politike na posameznih področjih, ki bo usklajevana tudi s socialnimi partnerji. Pri prenosu dela javnih služb v zasebno izvajanje država zagotovi, da se pravice in enaka dostopnost državljanov do javnih storitev ne bo zmanjšala. Financiranje in izvajanje javne službe bo urejeno tako, da bo zagotovljen nadzor, upoštevana merila učinkovitosti, kakovosti, dostopnosti in socialne sprejemljivosti ter doseženi cilji zniževanja stroškov in večje blaginje;
 - povečati racionalnost pri pripravi in izvrševanju proračuna z uveljavljanjem načela dejanskih potreb in prioritet namesto indeksiranja odhodkov, decentralizacijo upravljanja v javnem sektorju ter oblikovanjem proračunov na podlagi ciljev in rezultatov (načelo k rezultatom usmerjenega proračuna);
 - preprečevati delo in zaposlovanje na črno.

Naloge delodajalcev:

- spodbujanje spoštovanja davčnih in drugih predpisov ter krepitev davčne kulture, opozarjanje na anomalije v predpisih in v praksi ter redno poravnavanje zakonskih obveznosti;
- sodelovanje pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov s področja javnih financ;
- preprečevati delo in zaposlovanje na črno.

Naloge sindikatov:

- podpirali bodo in se vključevali v postopke za ocenjevanje odličnosti poslovanja javnih zavodov in javnih institucij kot podlage za uspešno delo in poslovanje;
- preprečevati delo in zaposlovanje na črno;
- spremljati prenos dela javnih služb v zasebno upravljanje in po potrebi predlagati spremembe zakonodaje na tem področju.

3. SOCIALNI DIALOG

Podpisniki se strinjamo, da je socialni dialog pomembna demokratična vrednota družbe in temeljni pogoj za naše skupno delovanje, ki nam omogoča doseganje zastavljenih ciljev. Zato si bomo prizadevali, da bodo vse ključne odločitve pristojnih institucij na ekonomskem in socialnem področju rezultat usklajevanja interesov socialnih partnerjev in vlade.

Strinjamo se, da je v našem skupnem interesu ustvarjanje vzajemnega zaupanja, ki ga bomo, v izogib enostranskim posegom v status in položaj socialnih partnerjev, zagotavljali tudi s spoštovanjem avtonomije delovanja in organiziranja le-teh, zato ne bo posegov v status socialnih partnerjev brez njihovega soglasja. To bo omogočilo uspešno razreševanje razlik v stališčih in lažje usklajevanje odločitev o temeljnih vprašanih ekonomskega in socialnega razvoja družbe. S ciljem doseganja najvišjega možnega soglasja bo vlada zakone, katerih vsebina neposredno posega v delovno področje delodajalcev in sindikatov, sprejemala in v Državnem zboru uveljavljala po predhodnem usklajevanju z njimi.

Naše aktivnosti pri nadaljnjem razvoju socialnega dialoga bodo temeljile na dosedanjih dobrih izkušnjah njegovega uveljavljanja v Sloveniji. Na teh temeljih bo pripravljen ustrezen predpis, ki bo uredil materialne, prostorske in kadrovske pogoje za delo Ekonomsko socialnega sveta in ki bo dan v postopek sprejemanja v soglasju s socialnimi partnerji. Naše medsebojne odnose, članstvo, delovanje in organiziranost Ekonomsko socialnega sveta in njegov odnos do institucij v državi in do Evropskega ekonomsko socialnega odbora bomo uredili soglasno s spremembami Pravil delovanja Ekonomsko socialnega sveta. Strinjamo se, da je med področji delovanja Ekonomsko socialnega sveta, opredeljena v Pravilih delovanja Ekonomsko socialnega sveta, potrebno vključiti vsa področja, ki jih obravnava ta Socialni sporazum.

Vlada in socialni partnerji si bomo prizadevali za vzpostavitev uravnotežene sestave organov upravljanja javnih zavodov in za potrebne spremembe, zakonodaje tako, da se bo vpliv socialnih partnerjev v delu organov upravljanja povečal.

Podpisniki soglašamo, da mora nadaljnji razvoj Slovenije temeljiti na ravnovesju treh stebrov: gospodarskega, socialnega in okoljskega. Zato se bomo zavzemali za dobro koordinacijo pri oblikovanju in izvajanju politike na teh

področjih, pri čemer bodo v skladu s svojimi vlogami vključeni vsi socialni partnerji.

V tem duhu bomo podpisniki ob koncu vsakega koledarskega leta organizirali t.i. »ekonomsko-socialni vrh«, na katerem bomo v sestavi svojih najvišjih predstavnikov ocenili razmere na področju socialnega dialoga v Sloveniji in uresničevanje socialnega sporazuma ter sprejeli načrte za dejavnost v naslednjem letu.

Naloge vlade:

- omogočila usklajevanje in upoštevala predloge socialnih partnerjev o predlogih zakonov in drugih predpisov, ki jih pripravlja vlada in sodijo v neposredno delovno področje delodajalcev in sindikatov;
- zagotovila, da bo v zvezi z zakoni, ki posegajo v temeljne pravice zaposlenih pred razpravo v Državnem zboru, zagotovila široko soglasje med socialnimi partnerji v okviru Ekonomsko socialnega sveta;
- zagotovila, da se bo s spremembo obstoječe zakonodaje omogočil vpliv zaposlenih na področju kulture na odločitve, ki se sprejemajo v svetih zavodov;
- zagotavljanje administrativne in finančne podpore za delovanje Ekonomsko socialnega sveta in za dogovorjene aktivnosti v okviru tripartitnega dogovarjanja med socialnimi partnerji na nacionalni ravni;
- spodbujanje socialnega dialoga, to je posvetovanja in dogovarjanja s socialnimi partnerji na različnih ravneh, s čemer bo v skladu z usmeritvami sprejetimi na ravni EU socialnim partnerjem zagotavljala uravnoteženo in enakopravno podporo;
- predlagala Državnemu zboru Republike Slovenije ratifikacijo Konvencije MOD št. 151 o zaščiti pravice do organiziranja in o postopkih za določitev pogojev zaposlovanja v javnem sektorju.

Naloga delodajalcev:

- zagotoviti konstruktivno sodelovanje v Ekonomsko socialnem svetu in v socialnem dialogu na različnih ravneh ob spoštovanju različnosti interesov, obveznosti in odgovornosti partnerjev.

Nalogi sindikatov:

- zagotoviti konstruktivno sodelovanje v Ekonomsko socialnem svetu in v socialnem dialogu na različnih ravneh ob spoštovanju različnosti interesov, obveznosti in odgovornosti partnerjev;
- prizadevati si za nadaljnji razvoj socialnega dialoga na ravni dejavnosti in pokrajin ter pri delodajalcih.

4. DAVČNI SISTEM

Socialni partnerji si bomo prizadevali za stabilen, konkurenčen, transparenten in enostaven davčni sistem, ki bo ugodno vplival na nadaljnje razbremenjevanje gospodarstva, izboljšanje njegove konkurenčnosti, gospodarsko rast ter blaginjo ljudi ob tem, da se ohranja socialna vzdržnost davčnega sistema. Soglašamo tudi, da je potrebno ob upoštevanju uveljavljenih splošnih načel, izvajanje predpisov stalno preverjati in na podlagi ustreznih ugotovitev davčni sistem in davčno politiko nadalje razvijati. Davčni sistem in davčna politika morata temeljiti na enakem obravnavanju gospodarskih subjektov.

Vlada ne načrtuje dvigovanja obstoječih stopenj davka na dodano vrednost. Ob morebitnih nujnih razlogih za spremembo na področju stopenj davka na dodano vrednost bo vlada preučila vse možne ukrepe, ki bi lahko nadomestili morebitne spremembe na področju davka na dodano vrednost. O možnih ukrepih bo predhodno razpravljala tudi Ekonomsko socialni svet.

Socialni partnerji bomo skupaj z Vlado vse ključne spremembe, ki vplivajo na obdavčitev delodajalcev in delojemalcev obravnavali na Ekonomsko socialnem svetu.

Naloge vlade:

- preučiti možnosti za nadaljnje hitrejše zmanjševanje obremenitve dela ob upoštevanju dogovorjenih fiskalnih okvirov in možnosti;
- preučiti in uveljaviti nadaljnje možne poenostavitve davčnega sistema ter zagotoviti enotno izvajanje davčnih predpisov, kar bo spodbujalo prostovoljno plačevanje davkov;
- preučiti učinke ukinitve posameznih davčnih olajšav, predvsem olajšav za investicije in stanovanjsko izgradnjo, ter preučiti možnost uvedbe davčnih olajšav, ki bodo podprle vsebinske rešitve na področju udeležbe delavcev pri delitvi dobičkov;
- dokončno izoblikovati učinkovito in prijazno davčno upravo;
- zagotoviti učinkovit davčni nadzor;
- analizirati ugotovljene morebitne pomanjkljivosti pri izvajanju davčnih predpisov.

Naloge delodajalcev:

- spodbujati spoštovanje veljavne davčne zakonodaje in plačevanje dajatev;
- predstaviti probleme pri izvajanju davčnih predpisov ter opozarjati na morebitne neustrezne rešitve v davčni zakonodaji;
- pripraviti konkretne predloge po posameznih davčnih področjih za odpravo ugotovljenih morebitnih pomanjkljivosti.

Naloga sindikatov:

- Sindikati bomo podpirali ukrepe sprememb davčne zakonodaje, ki bodo krepile konkurenčnost in gospodarsko rast ter hkrati ohranjale socialno vzdržnost davčnega sistema.

5. SPODBUJANJE HITREJŠEGA TEHNOLOŠKEGA RAZVOJA IN POVEČANJE NALOŽB V RAZISKAVE V GOSPODARSTVU

Za uresničenje ciljev na tem področju je treba zagotoviti povečanje javnih sredstev za naložbe v RR na 1 % BDP do 2010 ter oblikovati ustrezen sistem za spodbujanje naložb poslovnega sektorja v raziskave in razvoj, da bo do leta 2010 dosežen tudi cilj 2 % BDP za RR iz poslovnega sektorja.

Povečali bomo tudi učinkovitost vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj. To bomo zagotovili s prednostnim usmerjanjem raziskovalno-razvojne dejavnosti na tehnološka področja, na katerih lahko raziskovalne zmogljivosti povežemo z gospodarsko dejavnostjo in dosežemo dvig dodane vrednosti.

Naloge vlade:

- sprejeti nacionalni raziskovalni in razvojni program v skladu s Strategijo razvoja Slovenije ter izpeljati razpise za financiranje raziskovalne dejavnosti;
- spremeniti sistem financiranja javnih raziskovalnih organizacij, tako da bo nagrajeval sodelovanje z gospodarstvom (vključno z ustanavljanjem odcepljenih ("spin-off") podjetij), mednarodno sodelovanje in uveljavljenost na področju RR ter raziskovalcem omogočil udeležbo pri ustvarjenem poslovnem rezultatu;
- preučiti smiselnost večjih davčnih spodbud za vlaganje v raziskave in razvoj in zaposlovanje raziskovalcev v gospodarstvu ter s štipendijami, subvencioniranjem plač, financiranjem projektov zunaj javnega sektorja spodbujati prehod naravoslovnotehniških raziskovalcev iz javnih raziskovalnih organizacij v gospodarstvo;
- zagotoviti dodatna javna domača sredstva in sredstva iz Strukturnih skladov EU za raziskave, tehnološki razvoj in inovativnost usmeriti v spodbujanje tehnološkega razvoja in inovativnosti;
- usposobiti izvedbeno institucijo za sistematično in ciljno usmerjeno izvajanje programov in ukrepov na področju tehnološkega razvoja in inovativnosti (povezanost z gospodarstvom in razvojno politiko, delovanje na podjetniških načelih, oblikovanje sodobnih mehanizmov podpore tehnološkemu razvoju in inovativnosti);
- oblikovati nacionalni inovacijski sistem (NIS) in izvajati slovensko regionalno inovacijsko strategijo v povezanosti podjetij, univerz, raziskovalnih inštitutov, podpornih institucij in vlade; sprejeti podzakonske

akte za vzpostavitev centralnega registra organizacij – posrednikov pri prenosu znanja;

- celovito revidirati zakonodajo, ki destimulira inovativnost, ter spodbujati ustanavljanje domačih in tujih visokotehnoloških in inovativnih podjetij;
- s pomočjo sredstev iz Strukturnih skladov EU oblikovati specifične finančne instrumente spodbud, prilagojene za inovativna in razvojno usmerjena podjetja;
- z združitvijo in preoblikovanjem obstoječih skladov, prihodkov iz privatizacije in sodelovanjem zasebnega sektorja oblikovati finančne instrumente (npr. sklad tveganega kapitala, ipd.) za financiranje visokotehnoloških malih in srednjih podjetij;
- dvigniti informacijsko pismenost in zagotoviti dostopnost do sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij in storitev ter spletnih storitev za državljane in podjetja;
- uvajati prilagodljivejše oblike dela in dela na daljavo ter razvijati in spodbujati oblike zaposlovanja, ki izkoriščajo zmožnosti informacijske družbe.

Naloge delodajalcev:

- spodbujati vlaganja v tehnološki razvoj, raziskave, znanje, človeški kapital, organizacijo, marketing in druge podjetniške aktivnosti;
- povečati stopnjo inovativnosti in spodbujati razvoj novih trajnostno-naravnanih tehnologij;
- povečati uporabo novih tehnologij v delovnih/proizvodnih procesih (zlasti informacijske, ...);
- povečati podjetniško sodelovanje;
- sodelovati in povezati se z univerzami, visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi institucijami, javnim sektorjem in raziskovalnimi agencijami v državi;
- spremljati in kandidirati na domače in tuje razpise na raziskovalnem in tehnološkem področju;
- povečati delež raziskovalnih in razvojnih kadrov v gospodarstvu;
- vključiti se v različne oblike javnega in zasebnega partnerstva na področju izvajanja raziskovalno-razvojnih projektov.

Nalogi sindikatov:

- sodelovali pri izvajanju in spremljanju raziskovalnega in razvojnega programa v skladu s Strategijo razvoja Slovenije;
- spodbujali nagrajevanje inovatorjev v podjetjih.

6. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST

Višja stopnja gospodarske razvitosti in zaposlenosti sta podlaga, ki bo omogočila izboljšanje socialne varnosti, zmanjšanje socialnih tveganj za najranljivejše skupine, hitrejši razvoj najbolj zaostalih regij in povečanje kakovosti okolja. Vse to bo omogočilo kakovostnejše življenje in človekov razvoj. Strinjamo se, da uresničitev tega cilja zahteva ukrepe za povečanje globalne konkurenčnosti gospodarstva, večjo institucionalno prilagodljivost in inovativnost celotne družbe, ustvarjalno ozračje ter povečano zanimanje in prijaznejše okolje za razvoj podjetništva. Ob tem pa je nujno treba upoštevati načela trajnostnega razvoja, ki se uporabljajo tako, da vzpodbujajo razvoj in globalno konkurenčnost gospodarstva. Pri upoštevanju teh načel je potrebno prednostno ščititi širši interes družbe in obstoječega gospodarstva, še posebej industrije, upoštevajoč dejansko časovno, materialno ter tehnološko zmožnost prenove in razvoja.

Naloge vlade:

- spodbujati povečanje konkurenčnosti in inovativnosti: vzpostaviti enostaven, pregleden in ustrezno prilagodljiv ter na ključne cilje osredotočen sistem spodbujanja konkurenčnosti;
- spodbujati in razvijati inovativno okolje in inovativnost, tudi z davčnimi spodbudami;
- z ukrepi spodbujanja tehnološkega razvoja, izobraževanja in usposabljanja podpreti naložbe in strateške projekte, ki so razvojno in trajnostno naravnani in s povezovalnimi mrežami pozitivno učinkujejo na regionalni, nacionalni ali mednarodni ravni;
- spodbujati podjetništvo, razvoj podjetništvu prijaznega podpornega okolja in podjetniške kulture;
- poenostaviti pravila in postopke, ki bodo povečali učinkovitost pri črpanju domačih sredstev in sredstev Strukturnih skladov EU namenjenih povečanju konkurenčnosti ter povezovati različne načine dodeljevanja državnih spodbud;
- pripraviti nov program za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti podjetij, ki vključuje široko paleto finančnih instrumentov, ki so namenjene za ustanavljanje, širitev in razvoj podjetij;
- pripraviti zakon finančni participaciji zaposlenih;

- spodbujati neposredne tuje naložbe (NTI);
- vzpostaviti industrijske/tehnološke cone na privlačnih lokacijah, zmanjšati administrativne ukrepe za tuje in domače vlagatelje ter spodbujati razvoj v konkretnih regijah;
- uvesti učinkovite modele in ukrepe za spodbujanje internacionalizacije malih in srednjih podjetij (podpora predstavitvenim dejavnostim podjetij in vzpostavitev opornih točk slovenskega gospodarstva v tujini);
- prispevati k razbremenitvi gospodarstva;
- ustanoviti pokrajine, ki bodo imele pristojnost in sredstva (po načelu proračunske decentralizacije) za spodbujanje lastnega razvoja;
- krepiti razvoj policentričnega urbanega sistema, razvoj regionalnih središč (zlasti središč nacionalnega pomena), oblikovati (inovativne) regije in spodbujati regionalne ekonomije s tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji;
- vzpostaviti ustrezno infrastrukturo, vključno s cestnim in železniškim omrežjem, ki bo zaokročila celovitost našega prostora, zagotovila razvoj gospodarstva in blaginjo naše skupnosti;
- oblikovanje ukrepov za preprečevanje dela na črno in njihovo dosledno izvrševanje;
- vključevanje v projekte »javno-zasebnega« partnerstva na področju gospodarstva, ob upoštevanju načela transparentnosti in v skladu s politiko, ki se bo usklajevala med socialnimi partnerji.

Naloge delodajalcev:

- zagotavljati delovne pogoje za doseganje večje produktivnosti z namenom povečevanja konkurenčnosti;
- zaposlenim omogočiti dodatno usposabljanje, izpopolnjevanje in izobraževanje s področja dejavnosti podjetja;
- tvorno sodelovati s socialnimi partnerji glede ključnih usmeritev v Strategiji razvoja Slovenije;
- spremljati učinke sistema za spodbujanje konkurenčnosti in seznanjati vlado ter socialne partnerje o izsledkih.

Naloge sindikatov:

- sodelovati pri pripravi predpisov, ki bodo uredili finančno participacijo zaposlenih;
- sodelovati pri pripravi politike kreiranja javno zasebnega partnerstva;
- spodbujati širitev znanj in rabe informacijske in komunikacijske tehnologije;
- opozarjati na primere neustreznih delovnih pogojev zaposlenih.

7. ZAPOSLOVANJE IN TRG DELA

Pri izzivih, s katerimi se spoprijemajo politike na področju trga dela in zaposlovanja, je ena od pomembnejših nalog tudi zagotavljanje prožnejšega in varnejšega trga dela za učinkovitejše odzivanje na zunanje dejavnike, ki vplivajo na trg dela in zaposlovanje ter povečanje prilagodljivosti gospodarstva ob vse večji izpostavljenosti konkurenčnim pritiskom na svetovnih trgih.

Pri uveljavljanju sprememb na tem področju je potrebno zagotoviti medsebojno povezanost razvojne in investicijske politike, davčne in dohodkovne politike, sistemov izobraževanja in usposabljanja ter zaposlitvene, in socialne politike. Ob tem je izjemnega pomena, predvsem pri uveljavljanju bolj fleksibilnega trga dela, vzdrževanje ravnotežja med prožnostjo in varnostjo oziroma vzpostavljanje sistema tako imenovane »prožne varnosti«. Tega ni mogoče zagotavljati izven okvirnih pogojev socialne države, učinkovitega in strokovnega organiziranja ter delovanja pristojnih institucij.

Spodbujali bomo večjo uporabo zakonsko predvidenih prožnih oblik zaposlitve za večjo mobilnost v zaposlitvi in poklicih, ker se v praksi vse premalo uveljavljajo. Ob tem se zavedamo, da je prožnost trga dela predvsem odvisna od geografske in poklicne mobilnosti posameznikov, ki nastopajo na trgu dela, in od njihove prilagodljivosti novim razmeram. Ta pa je predvsem odvisna od njihove usposobljenosti in širine znanja ter uporabnosti njihovih veščin. Zato bomo tako vlada kot socialni partnerji vse več sredstev in prizadevanj usmerjali v izboljšanje teh dejavnikov prožnosti trga dela.

V okviru Ekonomsko socialnega sveta bomo pripravili sporazum o uveljavljanju sistema prožne varnosti v Republiki Sloveniji.

Socialni partnerji in vlada ugotavljamo, da delo na črno še vedno predstavlja problem, zato se bomo vsi podpisnik v okviru svojih možnosti in pristojnosti zavzemali za preprečevanje dela na črno.

Naloge vlade:

- omogočati aktivno vlogo socialnih partnerjev pri sprejemanju odločitev in izvajanju politik na področju trga dela in zaposlovanja;

- oceniti možnosti za uveljavitev posebnih skladov za zavarovanje v primeru brezposelnosti in izvajanje drugih funkcij trga dela ter načina njihovega financiranja;
- pripraviti ukrepe aktivne politike zaposlovanja;
- ustvarjati pogoje in spodbujati večjo uporabo razpoložljivih načinov prožnega zaposlovanja (delo za krajši delovni čas, delitev delovnega mesta, prožna izraba delovnega časa, delo na domu in delo na daljavo) ob zagotavljanju primerne razmerja med prožnostjo in varnostjo zaposlitve;
- spremeniti pasivne ukrepe v aktivne ukrepe na trgu dela, ki bodo omogočili vključitev, zaposlovanje in preprečevali socialno izključenost skupin, ki so v najtežjem položaju na trgu dela (dolgotrajno ali pogosto brezposelni, starejši od 55 let, mladi, ki končajo ali prekinajo šolanje, ženske, invalidi); okrepiti programe prekvalifikacij ter programe poklicnega usmerjanja in načrtovanja kariere;
- sprejeti ukrepe, ki bodo spodbujali povečanje splošne stopnje delovne aktivnosti, predvsem delovne aktivnosti starejših, mladih in žensk, izboljšanje vključevanja težje zaposljivih in invalidov;
- spodbujati enake možnosti žensk in moških pri zaposlovanju, izobraževanju in usposabljanju ter usklajevanju poklicnega in družinskega življenja;
- spodbujati preusposabljanje, dodatno izobraževanje ter zaposlovanje delavcev z neustrezno, nedokončano ali nezadostno izobrazbo in oseb, ki se srečujejo z drugimi ovirami pri vstopu na trg dela ter preprečevati njihovo zapostavljanje;
- spodbujati geografsko in poklicno mobilnost na trgu dela in zato povečati mobilnost med sektorji in regijami tudi v sodelovanju z razvojno-raziskovalnimi institucijami;
- spodbujati raznovrstne oblike dela, vključno s prilagodljivim delovnim časom, ki omogočajo razvoj kariere, ravnotežje med delom in družino ter ravnotežje med prožnostjo in varnostjo;
- zmanjševati strukturna neskladja na trgu dela z ustrezno politiko rednega izobraževanja, hitrejšim uvajanjem vseh drugih oblik izobraževanja in usposabljanja ter priznavanjem pridobljenega znanja in usposobljenosti pri zaposlitvi, tudi preko nacionalnih poklicnih kvalifikacij;
- razvijati zaposlovanje v okviru netržnih zaposlitev oziroma socialnega podjetništva in kooperativ;
- zagotavljati ustrezno zakonodajo in nadzor nad področjem opravljanja dejavnosti Agencij za zaposlovanje;
- pripraviti ustrezne zakonske rešitve za male delodajalce;

- oceniti in na podlagi soglasja socialnih partnerjev izvesti potrebne spremembe na področju zavarovanja za primer brezposelnosti;
- zmanjšati število administrativnih postopkov in prilagoditi kvotne omejitve pri zaposlovanju visokokvalificiranih tujih delavcev glede na potrebe in glede na preostale profile;
- vzpodbujati zaposlovanje za nedoločen čas;
- preprečevati zaposlovanje na črno;
- urediti študentsko delo tako, da ne bo imelo narave neloyalne konkurence drugim oblikam začasnega dela in da bo zagotavljalo študentom potrebno zavarovanje in iz tega izhajajoče pravice;
- urediti zaposlovanje družbenikov v enoosebnih družbah;
- sprejela ukrepe, ki bodo vzpodbujali sodelovanje med delodajalci in izobraževalnimi ustanovami.

Naloge delodajalcev:

- vključevati se v programe aktivne politike zaposlovanja;
- zaposlovati v skladu z veljavno zakonodajo;
- zavzemati se za udejanjenje specifičnega statusa manjšega delodajalca, sodelovati z izobraževalnimi ustanovami;
- spodbujati vseživljenjsko učenje pri delodajalcih s področja dejavnosti podjetja;
- povečevati produktivnost s povečevanjem vlaganj v razvoj človeških virov;
- pravočasno napovedovati potrebe po novih zaposlitvah;
- razvijati sodobno organizacijo dela;
- promovirati enakopravnost med spoloma na delovnem mestu, pri zaposlovanju, usposabljanju in usklajevanju družinskega ter poklicnega življenja;
- promovirati mladim materam/družinam prijazno zaposlovanje.

Naloge sindikatov:

- aktivna vloga pri sprejemanju odločitev in izvajanju politik na področju trga dela in zaposlovanja;
- sodelovanje pri uveljavitvi posebnih skladov za zavarovanje za primer brezposelnosti;

- preko svojih predstavnikov v podjetjih in drugih delodajalcih spodbujati in motivirati zaposlene k vseživljenjskemu učenju, izpopolnjevanju in izobraževanju ter usposabljanju za deficitarne poklice;
- zavzemati se za uspešno modernizacijo organizacije dela;
- spodbujati vseživljenjsko učenje delavcev;
- zahtevati enakopravnost med spoloma na delovnem mestu, pri zaposlovanju, usposabljanju in usklajevanju družinskega ter poklicnega življenja;
- zahtevati mladim materam/družinam prijazno zaposlovanje.

8. PLAČE

Podpisniki se strinjamo, da plačna politika ostaja ena izmed pomembnih vsebin dogovarjanja med socialnimi partnerji, ki po vključitvi v ekonomsko monetarno unijo še pridobiva na pomenu. Za stabilno in realno rast plač zaposlenih je potrebno zagotoviti tudi postopno zmanjševanje davčnih obremenitev v bruto plači in davčnih obremenitev v stroških dela nasploh. Zavedamo se, da je iskanje skupnih rešitev na tem področju eden izmed temeljev stabilnosti gospodarskega in socialnega razvoja družbe.

Socialni partnerji se strinjamo, da naj se v zasebnem sektorju s plačno politiko, ob ohranjanju makroekonomske stabilnosti in ravnovesja, davčnimi ukrepi, krepitvijo konkurenčnosti gospodarstva in krepitvijo materialnega položaja zaposlenih, v prihodnje zagotavlja:

- stabilna in realna rast plač zaposlenih s ciljem, da se plače zaposlenih v Sloveniji postopno približajo plačam v razvitih državah;
- rast plač z upoštevanjem inflacije in produktivnosti;
- da se usklajevanje plač ob upoštevanju inflacije in produktivnosti lahko dogovori v kolektivnih pogodbah dejavnosti, Kolektivni pogodbi o načinu usklajevanja plač, povračil stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust in v kolektivnih pogodbah podjetij;
- da se zaradi specifičnega položaja delodajalcev, v kolektivnih pogodbah dejavnosti in Kolektivni pogodbi o načinu usklajevanja plač, povračil stroškov v zvezi z delom in regresu lahko dogovorijo tudi okoliščine, v katerih je možno odstopanje usklajevanja plač na ravni posameznega delodajalca od določil kolektivnih pogodb dejavnosti in Kolektivne pogodbe o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu.

Vlada in socialni partnerji se strinjamo, da je s plačno politiko v javnem sektorju potrebno, upošteva makroekonomsko stabilnost in ravnovesje ter javnofinančne okvire, v okviru Kolektivne pogodbe za javni sektor in kolektivnih pogodb dejavnosti zagotavljati realno rast plač z upoštevanjem inflacije in produktivnosti ter vzpostaviti ustreznejše notranje razmerje med plačami v javnem sektorju. Vlada in socialni partnerji se strinjamo, da bomo s plačno politiko zagotavljali ustrezno ravnovesje ravni in rasti plač v javnem sektorju v primerjavi z zasebnim sektorjem tako, da stopnja rasti realnih plač v javnem sektorju ne bo večja od stopnje rasti realnih plač v zasebnem sektorju razen zaradi odprave nesorazmerij v skladu s Kolektivno pogodbo o plačah v javnem sektorju in v kolektivnih pogodbah dejavnosti.

Strinjamo se, da je treba z vidika socialne varnosti zaposlenih še naprej zagotavljati zakonsko pravico do minimalne plače, ki naj delavcem zagotavlja dostojno preživetje. S spremembami Zakona o minimalni plači bomo zagotovili, da bodo socialni partnerji in vlada v okviru Ekonomsko socialnega sveta imeli vpliv na določanje višine minimalne plače.

Socialni partnerji in vlada soglašamo, da je potrebno pospešiti pripravo Zakona o udeležbi zaposlenih v dobičku družb in zagotoviti, da bo o njem že v letošnjem letu razpravljaj Ekonomsko socialni svet.

Naloge vlade:

- postopno zmanjševati davčne obremenitve v bruto plači in davčne obremenitve v stroških dela;
- pri vodenju plačne politike si bo prizadevala za dolgoročno skladnost v rasti plač javnega in zasebnega sektorja, ob upoštevanju razlik v strukturi zaposlenosti in dosežene ravni bruto plač med sektorjema;
- v javnem sektorju, v katerem nastopa kot delodajalec in socialni partner, si bo prizadevala za uspešno uveljavitev enotnega plačnega sistema, ki je določen z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju;
- v javnem sektorju izpeljati takšne spremembe, ki bodo ob uveljavitvi poenostavitve postopkov poslovanja, odpravi administrativnih ovir ter z uporabo sodobnih oblik vodenja zagotovile racionalnejše zaposlovanje v javnem sektorju, s čimer bo omogočila tudi zaostajanje rasti sredstev za plače za rastjo bruto domačega proizvoda;
- uvajala bo spodbudnejše oblike nagrajevanja zaposlenih v javnem sektorju (delovna uspešnost, povečan obseg dela, tržna dejavnost), večjo odvisnost od doseženih ciljev oziroma rezultatov dela in predlagala potrebne spremembe zakonske ureditve;
- pripravila Zakon o udeležbi zaposlenih v dobičku gospodarskih družb;
- partnerje bo redno seznanjala z analizami ter napovedmi za gospodarska gibanja v Sloveniji in makroekonomskimi razmerji, potrebnimi za odločanje o usmeritvah v plačni politiki;
- zagotovila spremljanje plač po kolektivnih pogodbah in plač po individualnih pogodbah ter dostopnost podatkov podpisnikom sporazuma.

Nalogi delodajalcev:

- vzpodbujanje sprejetih usmeritev v odvisnosti rasti plač od doseženih rezultatov dela;
- spoštovati načelo: enako plačilo žensk in moških za enako delo.

Naloge sindikatov:

- pri opredeljevanju politike in rasti plač v kolektivnih pogodbah dejavnosti, Kolektivni pogodbi o načinu uveljavljanja plač in v kolektivnih pogodbah podjetij zasebnega sektorja dosledno uveljavljali izvajanje politike plač;
- pri opredeljevanju politike in rasti plač v kolektivni pogodbi za javni sektor dosledno uveljavljali izvajanje politike plač;
- v okviru razprav o Zakonu o minimalni plači na Ekonomsko socialnem svetu predlagali preučitev ustreznosti definicije minimalne plače.

9. VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Strinjamo se, da sta zdravje in varnost zaposlenih na delovnem mestu eni od pomembnejših vrednot in da konkurenčnost slovenskega gospodarstva lahko gradimo zgolj na delovnih mestih, na katerih je za zdravje in varnost delavcev dobro poskrbljeno in nista ogrožena.

Podpisniki tega sporazuma se zavedamo, da s staranjem prebivalstva in trenutno demografsko sliko v Sloveniji kakovostna delovna sila postaja vse pomembnejša in redkejša dobrina. Zato si bomo prizadevali za odpiranje novih delovnih mest, na katerih bo delavcem zagotovljeno zdravo in varno delovno okolje, ter za stimulatивно nagrajevanje, ki bo spodbujalo ustvarjalni prispevek zaposlenih. V skladu s sprejeto zakonodajo na tem področju pa si bomo hkrati prizadevali tudi za povečanje varnosti oziroma zmanjšanje in odpravo zdravstvene ogroženosti zaposlenih na obstoječih delovnih mestih in posledično zmanjšanje stroškov za zdravstveno in invalidsko zavarovanje. Ob tem bomo posebno pozornost namenili varnosti in zdravju starejših delavcev pri delu in prilagoditvi delovnih mest dejstvu, da delavci ostajajo na trgu dela čedalje dlje.

Podpisniki si bomo preko svojih predstavnikov prizadevali za večjo aktivnost Sveta za varnost in zdravje pri delu (Svet) in za učinkovito izvajanje nalog na vseh področjih delovanja Sveta.

Podpisniki se strinjamo, da tudi v Sloveniji zagotovimo uveljavitev v Evropski uniji sprejetih usmeritev na področju obvladovanja stresa in psihičnega nasilja na delovnem mestu, s sklenitvijo posebnih sporazumov, tako kot so se na evropski ravni sporazumeli socialni partnerji.

Naloge vlade:

- skrbeti za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu, pri čemer bo vlada zagotavljala sprotno prilagajanje zakonskega okvira spremembam in novim direktivam EU o varnosti in zdravju pri delu;
- zagotavljati potrebne raziskave na področjih, ki se bodo na novo urejala, na podlagi prioritet, ki jih predlaga Svet za varnost in zdravje pri delu;
- celovito urediti ugotavljanje, dokazovanje in registracijo poklicnih bolezni
- vzpostavitev informacijskega sistema o poškodbah pri delu;

- proučitev možnosti za vzpostavitev instituta območnega delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu za male delodajalce;
- pomagati pri uveljavitvi zakonodaje in večji ozaveščenosti delodajalcev in delavcev s pripravo in objavo nezavezujočih smernic za varno in zdravo delo, navodil in drugih publikacij ter javnih kampanj o posebnih tveganjih za zdravje zaposlenih in vsakoletnim natečajem za izbor najboljšega primera dobre prakse varnosti in zdravja pri delu;
- spremljati stanje in vzpostaviti ter povezati zbirke podatkov na področju varnosti in zdravja pri delu;
- skrbeti za povečanje strokovnosti in kakovosti opravljanja strokovnih nalog varnosti pri delu s spodbujanjem in razvijanjem vseh oblik usposabljanja;
- zagotavljanje učinkovitega nadzora inšpekcijskih služb pri izvajanju predpisov o varnosti in zdravju pri delu, ki bo še naprej temeljil na preventivni usmeritvi, pomoči in svetovanju hkrati z učinkovitim nadzorom nad odpravljanjem pomanjkljivosti in z vzporednim sistemom kaznovalne politike;
- Sklenitev tripartitnih sporazumov o obvladovanju stresa in psihičnega nasilja na delovnem mestu.

Naloge delodajalcev:

- upoštevati predpisane zahteve s področja varnosti in zdravja pri delu in zagotavljati varno delovno okolje;
- stalno dvigovati zavest in znanje o pomembnosti upoštevanja predpisanih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu;
- prizadevati si za zmanjšanje poškodb in zdravstvenih okvar pri delu, nastanka poklicnih bolezni ter bolezni v zvezi z delom;
- sklenitev tripartitnih sporazumov u uveljavitvi o obvladovanju stresa in psihičnega nasilja na delovnem mestu;
- skrbeti za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu ter prilagajanje spremembam in novim direktivam EU o varnosti in zdravju pri delu;
- pomagati pri uveljavitvi zakonodaje in večji ozaveščenosti delodajalcev in delavcev.

Naloge sindikatov:

- predlaganje kandidatov za izvolitev predstavnikov delavcev za varnost in zdravje pri delu v skladu s predpisi;
- organiziranje usposabljanja za izvoljene predstavnike delavcev za varnost in zdravje pri delu;
- izvajanje javnih kampanj za varno in zdravo delo;
- sklenitev tripartitnih sporazumov o obvladovanju stresa in psihičnega nasilja na delovnem mestu;
- spremljati stanje in opozarjati na problematiko zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu ter prilagajanje spremembam in novim direktivam EU o varnosti in zdravju pri delu;
- skrbeti za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu;
- pomagati pri uveljavitvi zakonodaje in večji ozaveščenosti delavcev.

10. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA IN SPODBUJANJE VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

Razvoj družbe je odvisen od razvoja posameznikov, ki jo sestavljajo, zato si moramo prizadevati za izboljšanje kakovosti znanja, veščin in spretnosti oziroma kompetenc, ki usposablajo posameznika za aktivno vključevanje v delo in življenje. Zato je treba sistem izobraževanja na vseh ravneh prilagoditi novim zahtevam razvoja in vanj vgraditi nove spodbude za: izboljšanje kakovosti znanja, za spodbujanje mobilnosti, za odpiranje različnih možnosti in poti za pridobivanje znanja, za sistematično vgrajevanje elementov in instrumentov vseživljenjskega učenja v sistem vzgoje in izobraževanja, za učinkovitejše povezovanje raziskovalne in pedagoške zmogljivosti inštitutov in univerz ter za odstranjevanje ovir za prehajanje kadrov in prenos znanja med univerzami, inštituti in gospodarstvom. Partnerji se strinjamo, da se razvoj zasebnega šolstva ne sme zagotavljati na račun javnega šolstva. Ob tem se strinjamo, da je potrebno ohraniti načelo javne odgovornosti za kakovostno visoko šolstvo in zagotavljati pogoje za enako dostopnost visokošolskega izobraževanja. Poudarjamo potrebo po primernih pogojih za študente, da bi lahko dokončali svoj študij brez ovir, izhajajoč iz njihovega socialnega in ekonomskega okolja.

Udejanjanje instrumentov vseživljenjskega učenja (priznavanje različnih vrst znanja, odpiranje novih poti za pridobivanje znanja, večja fleksibilnost formalnega šolskega sistema, spodbude posameznikom na nacionalni ravni za vključevanje v različne oblike izobraževanja) na vseh ravneh izobraževanja in v vseh obdobjih življenja, zagotavlja večjo kakovost dela in podaljšuje sposobnost za delo tudi starejši populaciji. Skrb za pridobivanje novega znanja in novih veščin mora postati obveznost vsakega posameznika, delodajalcev in države.

Vlada in socialni partnerji bomo v okviru Ekonomsko socialnega sveta, skladno s cilji prenovljene Lizbonske strategije, in vse življenjskosti učenja omogočali predvsem zvišanje ravni izobrazbe in usposobljenosti, večjo povezanost sistema izobraževanja z interesi in potrebami gospodarstva ter zagotavljal večje ravnovesje med izobraževalnimi programi in potrebami trga dela.

Naloge vlade:

- v dogovoru s samostojnimi visokošolskimi zavodi in univerzami, delodajalci, sindikati, študenti ter predstavniki zaposlenih v visokem šolstvu pripraviti nacionalni program visokega šolstva;
- ustanoviti neodvisno telo, ki bo skrbelo za kakovost visokega šolstva predvsem prek implementacije sistema evalvacije visokošolskih izobraževalnih ustanov; merila za evalvacijo naj poleg akademske odličnosti vključujejo tudi povezanost z gospodarstvom, dokazano relevantnost za družbeni razvoj ter uspešnost diplomantov v nadaljnji karieri; rezultati evalvacije naj bodo takoj in v celoti dostopni javnosti in naj bodo uporabljeni kot pomembno merilo za dodeljevanja javnih sredstev;
- spodbujati razvoj kakovostnega javnega šolstva na vseh ravneh, preoblikovati in posodobiti programe poklicnega, srednješolskega, gimnazijskega, višješolskega in visokošolskega izobraževanja tako, da bodo bolj povezani s potrebami gospodarstva in razvojnimi smernicami moderne družbe. V preoblikovanje in izvajanje programov se morajo vključevati tudi socialni partnerji; spodbujati oblikovanje mreže šol z upoštevanjem možnosti oblikovanja regionalnih središč ter spodbujati možnost izbire med različnimi javno veljavnimi programi na različnih ravneh izobraževanja (kot na primer inovativni programi, modelne šole, ipd);
- ustvariti ustrezne razmere za ustanavljanje novih visokošolskih zavodov in programov;
- mrežo višjega in visokega šolstva smiselno povezati tudi z regionalnimi izobraževalnimi centri na področju srednjega, zlasti poklicnega in strokovnega izobraževanja;
- oblikovati način javnega financiranja, ki bo omogočal: upravljavsko samostojnost zavodov pri razporejanju sredstev med različne namene (lump-sum financiranje), ob hkratni krepitvi učinkovitega nadzora nad porabo javnih sredstev, spodbujal racionalnost in preglednost pri porabi javnih sredstev, nagrajeval kakovost, raziskovalno dejavnost in povezanost s potrebami okolja ter omogočal oblikovanje novih programov in zagotavljal obstoj študijskih programov nacionalnega pomena;
- spremeniti sistem štipendiranja tako, da bo zagotovljena dostopnost študija ne glede na socialni položaj ter da bodo ustvarjene spodbude za učinkovitejši študij in spodbude za vpis na naravoslovne in tehniške študije, vključno z informatiko;
- razviti Sklad za razvoj kadrov in štipendiranje za sofinanciranje kadrovskega štipendij (za znanega delodajalca) ter spodbujanje izobraževanja za

deficitarna poklicna področja v posameznih regijah (odločilna vloga regionalnih partnerjev pri opredeljevanju razpisov za vrste in področja izobraževanja) ter štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov za izjemne dosežke;

- v sodelovanju z vodstvi univerz in zaposlenimi spremeniti merila za habilitiranje, tako da bodo poleg akademske odličnosti lahko dodatno upoštevane tudi uporabne raziskave in projekti uresničeni v sodelovanju z gospodarstvom; dosledna mednarodna primerljivost habilitacijskih meril; povečati pomembnost dokazanih strokovnih in pedagoških kvalitet kot kriterija pri trajnem zaposlovanju visokošolskih učiteljev, pospešiti mednarodne izmenjave in pripraviti sistemske možnosti za lažje zaposlovanje strokovnjakov iz prakse na visokošolskih ustanovah;
- povečati kakovost in uspešnost študija z razvijanjem podpornih dejavnosti (tutorji, karierno svetovanje), s promocijo sodobnih oblik pedagoškega dela in z zaostritvijo pogojev za ponavljanje izpitov in letnikov;
- povezati študij na univerzi z gospodarstvom tudi s pomočjo štipendijskih shem in univerzitetnih podjetniških inkubatorjev;
- na vseh ravneh šolanja uvesti izobraževanje za trajnostni razvoj;
- v kurikule (na vseh ravneh šolanja) vključiti: razvijanje medsebojne strpnosti, zavesti o enakopravnosti državljanov in državljanek, solidarnosti, spoštovanje drugačnosti in spoštovanje do vseh vrst manjšin, nasprotovanje rasizmu, antisemitizmu in ksenofobiji, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic, razvijanje zavesti o enakosti spolov, podjetniško znanje, spodbujati podjetnost pri mladih in uveljavljati pojem podjetništva kot pozitivne kategorije, razvijati programe izobraževanja s področja vodenja malih podjetij in podjetniškega znanja za mlade. Z uveljavljanjem teh vrednot v izobraževalni sistem se krepi sposobnost državljanov in državljanek za življenje v demokratični družbi;
- spodbujati in finančno podpreti izvajanje dejavnosti svetovalnih središč za izobraževanje odraslih; spodbujati delovanje središč za samostojno učenje; spodbujati delovanje skupin za projektno učenje (program, namenjen osipnikom, da dokončajo izobraževanje ali si pridobijo poklicno kvalifikacijo) ter programov za razvoj ključnih zmožnosti zaposlenih, brezposelnih in drugih ranljivih skupin prebivalcev;
- izdelati sistem priznavanja različnih vrst znanja in uveljaviti kreditni sistem izobraževanja, ki bo vrednotil vse dosežke izobraževanja in usposabljanja ter jih priznaval (kot delne korake) na poti do pridobitve zelene izobrazbe na sekundarni in terciarni ravni;

- v dogovoru s socialnimi partnerji oblikovati spodbude za podjetja, ki vlagajo v izobraževanje in usposabljanje svojih zaposlenih ter oblikovati sklade za izobraževanje in usposabljanje za zaposlene;
- še posebej spodbujati izobraževanje in usposabljanje tistih zaposlenih, katerih delovno mesto bo (zaradi nizke, neustrezne izobrazbe in/ali neusposobljenosti) verjetno ogroženo; uvesti sistem tretjinskega sofinanciranja (država financira tretjino stroškov izobraževanja, če drugi dve tretjini financirajo delodajalec in zaposleni); uvesti spodbude za podjetja, ki zaposlijo brezposelno osebo in jo vključijo v program usposabljanja na delovnem mestu;
- uveljavljati mednarodni standard Vlagatelji v ljudi;
- zavezati lokalne skupnosti k pripravi letnih načrtov izobraževanja odraslih. Pri zasnovi regij umestiti izobraževanje odraslih med temeljne pristojnosti in obveznosti regij ter opredeliti vire financiranja za to dejavnost;
- zagotoviti sistemsko podporo za dvig ugleda poklicnega, strokovnega, tehniškega in naravoslovnega izobraževanja;
- z ustreznimi finančnimi spodbudami povečati motivacijo delodajalcev za sodelovanje in zagotavljanje pogojev za izobraževanje vajencev, dijakov, študentov in odraslih v delovnem okolju;
- zagotavljati sredstva za stalno strokovno izpopolnjevanje znanja oz. kompetenc učiteljev in delodajalcev oz. tistih zaposlenih, ki izobražujejo mlade;
- sredstva EU skladov usmeriti v projekte izobraževanja za izboljšanje kakovosti in dostopnosti znanja, spretnosti in kompetenc, za odpiranje različnih poti za izobraževanje, za izvajanje ukrepov, ki spodbujajo inovativnost in ustvarjalnost mladih in odraslih ter za povečanje pravičnosti izobraževalnega sistema;
- skupaj s socialnimi partnerji oblikovati evropsko primerljivo in transparentno ogrodje kvalifikacij;
- pospešiti delovanje sistema za potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij (certifikatni sistem);
- za izboljšanje študijskih razmer (pri približno enakem številu študentov) zagotavljati sredstva, ki bodo omogočala povečanje števila visokošolskih učiteljev.

Naloge delodajalcev:

- predlagati poklicne standarde za nove izobraževalne programe nižjega, srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja ter kataloge standardov nacionalnih poklicnih kvalifikacij;
- sodelovati pri akreditaciji programov višjega in visokega strokovnega izobraževanja;
- sodelovati v organih upravljanja višjih in visokošolskih ustanov;
- prevzemati vlogo izobraževalca in zagotavljati pogoje za izobraževanje v neposrednem delovnem procesu v srednjem poklicnem, strokovnem in višjem izobraževanju ter izobraževanju v delovnem okolju v visokošolskem izobraževanju;
- ob sofinanciranju države voditi postopke verifikacije učnih mest za praktično izobraževanje v neposrednem delovnem okolju za srednje poklicno, strokovno, višje in visokošolsko izobraževanje;
- sodelovati s pristojnim ministrom pri razvrščanju programov srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja;
- sodelovati z regionalnimi šolskimi centri, organizacijami za izobraževanje odraslih in razvojno raziskovalnimi ustanovami pri ugotavljanju in načrtovanju izobraževalnih potreb, razvrščanju programov ter oblikovanju odprtega kurikulumu;
- sodelovati z medpodjetniškimi izobraževalnimi centri (MIC-i) pri izobraževanju in usposabljanju mladine in odraslih ter pri upravljanju centrov;
- skupaj s šolami sodelovati pri preverjanju praktičnega izobraževanja v srednjem poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju;
- svetovati in nadzirati praktično izobraževanje v delovnem procesu na nižji, srednji poklicni, srednji strokovni in višji strokovni izobrazbi;
- namenjati sredstva za vseživljenjsko izobraževanje sebe in zaposlenih.

Naloge sindikatov:

- spodbujati bolonjski proces in kot socialni partner aktivno sodelovati pri njegovem izvrševanju;
- spodbujati članstvo k vseživljenjskemu izobraževanju;
- kot enakopravni socialni partner aktivno sodelovati pri nastajanju in spreminjanju zakonodaje na tem področju;
- sodelovati pri pripravi nacionalnega programa visokega šolstva;

- sodelovati pri preoblikovanju poklicnega, srednješolskega, gimnazijskega in visokošolskega izobraževanja;
- sodelovati pri spremembah meril za habilitiranje;
- spodbujati nastajanje svetovalnih središč za samostojno učenje;
- sodelovati pri oblikovanju ukrepov za povečanje dostopnosti do izobraževanja in pravičnosti izobraževalnih sistemov;
- okrepiti aktivnosti za povečanje dostopa zaposlenih do izobraževanja in razvijanja ključnih zmožnosti, ki neposredno vplivajo na njihov ekonomski in socialni položaj.

11. SOUPRAVLJANJE

Za konkurenčen nastop gospodarskih družb v globalnem svetu ponudbe in povpraševanja je potrebno mobilizirati vse razpoložljive človeške in materialne vire v podjetjih. Soupravljanje delavcev pri upravljanju podjetij predstavlja tisti potencial vplivanja na mobilizacijo človeških virov, preko katerega zaposleni večajo svojo motiviranosti za doseganje poslovnih ciljev podjetja, zadovoljujejo svoje potrebe po samopotrjevanju in samouresničevanju in krepijo pripadnost poslovnemu subjektu v katerem so zaposleni. Uspešno soupravljanje predstavlja učinkovito integracijo zaposlenih v strategijo in razvojne cilje organizacije.

Za uspešnost nadaljnjega razvoja soupravljanja v Sloveniji, je potrebno težiti k ustvarjanju pozitivnega odnosa do te oblike neposrednega predstavnštva zaposlenih v podjetjih. Potrebno je neprestano izobraževati in osveščati tako delavce kot delodajalce ter zagotavljati dosledno izvajanje zakona.

Podpisniki se strinjamo, da okrepljeno soupravljanje v Sloveniji in aktivna participacija zaposlenih v procesih upravljanja podjetij, lahko pozitivno vpliva tudi na dvig konkurenčne sposobnosti podjetij.

Naloge vlade:

- omogočiti aktivno vlogo socialnih partnerjev pri sprejemanju zakonodaje na področju soupravljanja;
- spodbujati in promovirati soupravljanje delavcev v podjetjih (podpora izobraževalnim programom, organizacija posvetov, spodbujanje mednarodnega sodelovanja);
- preučiti ustreznost ureditev vprašanja ustanavljanja sveta delavcev v javnih zavodih ob pripravi novega zakona o javnih zavodih.

Nalogi delodajalcev:

- prispevati k boljšemu razumevanju koristi soupravljanja delavcev in ustvarjanju pozitivnega vzdušja za razvoj delavske participacije, med drugim tudi s spodbujanjem sklepanja dogovorov za urejanje medsebojnih odnosov med svetom delavcev in delodajalcem;
- spodbujati k doslednem izvajanju zakonskih določil.

Naloge sindikatov:

- sodelovanje pri pripravi ukrepov nadaljnjega razvoja delavskega soupravljanja;
- promocija vloge in pomena delavskega soupravljanja;
- vzpostavljanje partnerskih odnosov s sveti delavcev v podjetjih;
- prispevati k boljšemu razumevanju koristi soupravljanja delavcev in ustvarjanju pozitivnega vzdušja za razvoj delavske participacije, med drugim tudi s spodbujanjem sklepanja dogovorov za urejanje medsebojnih odnosov med svetom delavcev in delodajalcem.

12. USKLAJEVANJE POKLICNIH IN DRUŽINSKIH OBVEZNOSTI

Usklajevanje poklicnih obveznosti z družinskim in zasebnim življenjem je zahtevna naloga vsakega posameznika, ki pa jo je mogoče uspešneje udejanjiti ob podpori družini prijaznih politik, ki vključujejo tudi izboljšanje družbene klime do zaposlenih z družinskimi obveznostmi.

Naloga vlade:

- spodbujati povečano prilagodljivost delovnega časa, tako da je omogočeno lažje usklajevanje delovnega in družinskega življenja;
- v programih aktivne politike zaposlovanja predvideti spodbude za vračanje v zaposlitev tistih, ki so dalj časa odsotni zaradi starševskega dopusta;
- prilagajati in uvajati nove oblike varstva otrok ter oskrbe starejših in drugih pomoči potrebnih družinskih članov in članic, ki bodo omogočale lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja;
- spodbujati podjetja, da zagotavljajo delovno okolje, ki upošteva potrebe družin z odvisnimi družinskimi člani (otroci, starejši in drugi pomoči potrebni člani), z uvedbo projekta za pridobitev certifikata družini prijazno podjetje;
- sprejeti ukrepe za spodbujanje očetovskega dopusta ter delitve dopusta za nego in varstvo otroka med oba od staršev ter enakomernejše odsotnosti z dela zaradi nege bolnega družinskega člana;
- spodbujanje zaposlovanja žensk zaradi zmanjšanja zaposlitvenih tveganj za delodajalce zlasti v obdobju odločanja za starševstvo s subvencioniranjem nadomestne zaposlitve ali zaposlitve po končanem starševskem dopustu, da bi dosegli večjo rodnost in s tem zmanjšali strukturne težave žensk;
- spodbujanje očetov in mater za delo s krajšim delovnim časom zaradi starševstva;
- spodbujati uveljavljanje bolj fleksibilnega obratovalnega časa vrtcev glede na drugačen in daljši delovni čas staršev.

Naloga delodajalcev:

- spodbujati ukrepe za zagotavljanje možnosti fleksibilnega delovnega časa za družine z odvisnimi družinskimi člani (otroci, starejši in drugi pomoči potrebni člani);

- spodbujati prilagajanje delovnega procesa in sistematizacijo dela na način, ki bi omogočil delo na domu, kjer je to mogoče;
- spodbujanje članov h kvalitetnejšemu odnosu do usklajevanja družinskega in poklicnega življenja zaposlenih;
- s pravočasnim obveščanjem in opozarjanjem delodajalcev vplivati na dosledno izvajanje zakonodaje s področja delovnih razmerij in starševskega varstva;
- uvajanje certifikata mladim družinam prijaznega delodajalca;
- aktivno sodelovanje pri podeljevanju znaka družinam prijaznega podjetja;
- v pogajanjih o kolektivnih pogodbah iskati rešitve, ki bodo prispevale k usklajenosti poklicnih in družinskih obveznosti (npr: delovni čas, nadurno delo, ...).

Naloge sindikatov:

- uvajanje certifikata mladim družinam prijaznega delodajalca;
- aktivno sodelovanje pri podeljevanju znaka družinam prijaznega podjetja;
- v kolektivnih pogodbah zagotoviti rešitve, ki bodo prispevale k usklajenosti poklicnih in družinskih obveznosti (npr: delovni čas, nadurno delo, ...).

13. STANOVANJSKA POLITIKA

Urejene stanovanjske razmere so poleg zaposlitve eden od osnovnih življenjskih pogojev za ustvarjalno in kakovostno življenje. Strinjamo se, da je treba kljub nekaterim pozitivnim premikom, ki so posledica sprejetih ukrepov na področju stanovanjske politike, dostopnost do stanovanj še povečati. Ukrepe je treba povezati tudi s potrebami po povečanju mobilnosti zaposlenih.

Za večjo dostopnost do lastnih in najemnih neprofitnih stanovanj so bile že doslej opravljene določene aktivnosti (dokapitalizacija Stanovanjskega sklada Republike Slovenije za dodatno ponudbo najemnih neprofitnih stanovanj, spremembe zakonodaje z namenom nudenja materialnih spodbud čim širšemu krogu mladih družin, ki rešujejo stanovanjsko vprašanje, neprofitne najemnine so dosegle nivo, da pokrijejo dejanske stroške v zvezi z vzdrževanjem in nadomestitvijo stanovanj po izteku življenjske dobe). Za doseglo zadanih ciljev pa je potrebno aktivno sodelovanje vseh socialnih partnerjev in vlade.

Naloge vlade:

- podpirati normalizacijo razmer na stanovanjskem trgu, varnost stanovanjskega najema in socialno vzdržne najemnine, pa tudi interes lastnikov za oddajo prostih stanovanjskih površin v najem;
- podpirati vlaganja v neprofitna najemna stanovanja tudi zaradi pritegnitve zaposlenih v regije, v katerih jih primanjkuje tudi s pomočjo soinvestitorstva Stanovanjskega sklada Republike Slovenije;
- zagotavljanje nepovratnih materialnih pomoči mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja, olajšati mladim družinam in mladim možnost pridobitve lastnega stanovanja ali pridobitve neprofitnega najemnega stanovanja;
- spodbujanje namenskega varčevanja za rešitev stanovanjskega vprašanja z ustreznim premiranjem varčevanja;
- zagotoviti večjo dostopnost zemljišč za stanovanjsko gradnjo zlasti z demonopolizacijo trga nepremičnin in odpravo administrativnih oviri (predpisi, ki se nanašajo na prostor);
- z ureditvijo in posodobitvijo zemljiške knjige, s povečanjem bančne konkurence ter s povečanjem prožnosti finančnega sektorja, ustvariti

možnosti za hitrejši razvoj trga nepremičnin in za povečanje dostopnosti do bančnih posojil, ne glede na zaposlitveni status posojilojemalca.

Naloga delodajalcev:

- spodbujali svoje člane, da bodo v okviru ekonomskih možnosti in potreb sodelovale pri reševanju stanovanjskih problemov svojih zaposlenih.

Naloga sindikatov:

- zahtevali in podpirali tiste ukrepe v stanovanjski politiki, ki bodo prispevali k učinkovitejšemu reševanju stanovanjske problematike delavstva.

14. ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Strinjamo se, da se stopnja razvoja kaže tudi v ravni zdravja, dostopnosti do zdravstvenih storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja za vse prebivalstvo. Naloga družbe je ohranjati in povečevati kakovost življenja ter zdravja prebivalcev. Zato je potrebno slediti razvoju medicinske znanosti in tehnologije ter novim načinom zdravljenja in jih učinkoviti uvajati v zdravstveni sistem. Poiskati je treba ustrezno ravnotežje med dostopnostjo do zdravstvenih storitev in zmožnostjo financiranja, ki bo temeljila na solidarnosti. Sistem zdravstvenega varstva mora biti pregleden, finančno vzdržen, kakovosten in učinkovit.

Zagotavljati je potrebno pravice prebivalstva iz obveznega zdravstvenega zavarovanja po načelih solidarnosti in vzajemnosti.

Z ukrepi na področjih obvladovanja cen zdravil, tehničnih pripomočkov, opreme ter odpravljanjem neupravičenih stroškov pri izvajalcih zdravstvenih storitev zagotavljati pregledno in racionalno porabo sredstev.

Vzpostavlja naj se javna zdravstvena mreža, v kateri bo zagotovljeno ustrezno razmerje med javnimi in zasebnimi izvajalci zdravstvenih storitev za njihovo dostopnost, kakovost in varnost.

Zagotavljati in krepiti poslovno avtonomijo in učinkovito izvajanje zavarovalniškega nadzora nosilca in izvajalca obveznega zdravstvenega zavarovanja nad izvajanjem zdravstvenih storitev ter vključevanje reprezentativnih organizacij socialnih partnerjev v organe upravljanja.

Vzpostaviti učinkovit nadzor pri izvajanju dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja kot sestavni del pravic v obveznem zdravstvenem zavarovanju ter drugi prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj.

Naloge vlade:

- vključiti ukrepe in merila za varovanje zdravja v sektorske politike;
- spodbujati ukrepov za zmanjševanje razlik v zdravju med regijami in skupinami prebivalstva;

- spodbujati programe varovanja zdravja s področja življenjskega sloga (prehranska politika, telesna dejavnost, alkohol, kajenje idr.);
- uvesti sistem zavarovanja za dolgotrajno oskrbo;
- uvesti nacionalni sistem kakovosti v javni zdravstveni mreži;
- povečati učinkovitost izvajalcev javne zdravstvene službe v smislu izboljšanja dostopnosti in kakovosti zdravstvenih storitev in skrajšanja čakalnih dob;
- prilagajanje obsega in strukture pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v skladu z demografskimi gibanji in razvojem medicinske stroke ter finančnimi možnostmi;
- vzpodbujanje prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj s stimulativnimi ukrepi;
- posodabljanje zdravstvene zmogljivosti na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti, vzpostaviti centre za nujno medicinsko pomoč in v organizaciji le-teh dežurne centre za otroke in mladostnike in dežurno službo;
- zagotoviti učinkovitejšo skrb za zdravje invalidov, rehabilitacijo in pripomočke ter opremo;
- zagotoviti čim boljšo dostopnost do zdravstvenih programov in pri tem upoštevati vrednote, kot so solidarnost, socialna pravičnost in dostopnost prebivalstva vseh starosti iz vseh delov države;
- zagotoviti dolgoročno finančno vzdržnost in stabilnost zdravstvenega varstva;
- zagotoviti možnosti za samostojno, pregledno in nadzorovano upravljanje sredstev javnega zdravstvenega zavarovanja; v javnem zdravstvenem zavarovanju vzpostaviti perspektivne modele financiranja zdravstvenih programov in storitev; zagotoviti pogoje za sklepanje pogodb o izvajanju programov in storitev v zakonskem roku;
- oblikovati in zagotavljati pogoje za hitrejše vračanje delavcev na delo zaradi bolniških odsotnosti podpirati aktivnosti za preprečevanje bolezni in skrb za lastno zdravje;
- razvijati sistem ukrepov zmanjšanja absentizma na delovnem mestu;
- dopolnitev pravilnika o poklicnih boleznih tako, da ne bo konflikta interesov pri delodajalcu kot plačniku preventivnih zdravstvenih pregledov, pri katerih se postavlja sum poklicne bolezni;
- verificirane poklicne bolezni se avtomatično upošteva pri pravicah iz obveznega zdravstvenega in invalidskega zavarovanja;
- širitev preventivnih programov pravočasnega odkrivanja in zdravljenja kroničnih bolezni in raka.

Naloge delodajalcev:

- sodelovati pri uvajanju zdravega delovnega okolja;
- uvajati zdrave in humane pogoje na delovnem mestu;
- varovati in krepiti zdravje v delovnih in življenjskih pogojih.

Naloge sindikatov:

- zavzemati se za povečanje dostopnosti in kakovosti zdravstvenih storitev javne zdravstvene mreže;
- zavzemati se za takšen obseg pravic iz obveznega zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, ki bo zagotavljal dostopnost in kakovost teh pravic vsem, ne glede na premoženjski položaj posameznika;
- aktivno sodelovati pri oblikovanju nacionalnega sistema kakovosti v javni zdravstveni mreži.

15. SOCIALNA VARNOST

Podpisniki tega sporazuma se strinjamo, da so glede na spremenjene demografske razmere in druge vplive v ožjem in širšem okolju potrebne določene spremembe, da bomo lahko tudi v spremenjenih razmerah ohranili in izboljšali doseženo raven socialne varnosti.

Strinjamo se, da je za zagotavljanje večje blaginje ljudi in socialne ter materialne varnosti vsakega posameznika ključnega pomena, da država in socialni partnerji v okviru svojih pristojnosti zagotavljajo pogoje za trajnostni razvoj, močno in uspešno gospodarstvo, odpiranje novih delovnih mest in stimulatívno dohodkovno politiko. Ob upoštevanju navedenega in z ustrezno pripravljenostjo ter aktivnostjo posameznikov, bo mogoče zagotoviti večjo učinkovitost socialne države, zmanjšati socialna tveganja, revščino in socialno izključenost ter povečati kvaliteto storitev v sistemu socialnega varstva.

Potrebno je zagotavljati sistem socialne varnosti, v katerem bo družbena kohezivnost ustrezno spodbujana. Država mora postati predvsem urejevalec in spodbujevalec javnih služb, sistemi pa morajo biti oblikovani tako, da omogočajo enakost v dostopnosti in socialno pravičnost. Nove rešitve bomo zato iskali predvsem v povečanju učinkovitosti in poslovni racionalizaciji sistemov, tudi z uvajanjem različnih oblik javno-zasebnega partnerstva.

Prizadevali si bomo za uvajanje takšnih aktivnih oblik pomoči, katerih cilj bo ponovna vključitev upravičencev do socialnih pomoči v aktivno življenje. Za doseganje tega cilja je potrebna tudi pripravljenost in aktivnost posameznika.

Z namenom, da se doseže večja pravičnost socialnih transferjev (npr. ustrezna diferenciacija med pasivnimi in aktivnimi upravičenci do denarnih socialnih pomoči, odvisnost višine transferjev tudi od premoženja) ter zmanjšajo možnosti oblikovanja t. i. pasti revščine oziroma pasti brezposelnosti bomo v okviru Ekonomsko socialnega sveta preučili merila oziroma zakonske podlage, ki določajo upravičenost in tudi višino ter učinkovitost transferjev glede na cilj, ki so mu namenjeni.

Naloge vlade:

- v praksi uveljaviti pogoje in ukrepe za motiviranje večje pripravljenosti in aktivnosti posameznika, ki bodo pozitivno vplivali na njegov socialni položaj;
- izboljšati aktivacijske sisteme socialne varnosti zlasti v smeri večje ciljne usmerjenosti socialnih prejemkov in storitev na aktivnosti, iskanje in sprejemanje dela za delo zmožnih upravičencev;
- zagotoviti večjo preglednost na področju socialnih transferjev z instrumentom enotnih oziroma povezanih evidenc in enim mestom za odločanje; preprečevati neutemeljeno kopičenje socialnih prejemkov pri enem prejemniku;
- pri vseh pravicah, ki so po veljavni zakonodaji odvisne od preverjanja sredstev uvesti ugotavljanje upravičenosti glede na dohodke in premoženje ter na enoten način opredeliti dohodke in premoženje, ki se upoštevajo pri ugotavljanju upravičenosti;
- uvesti enotno opredelitev oseb, ki se poleg vlagatelja upoštevajo pri odločanju o socialnih transferjih (npr. otroški dodatek, štipendija, denarna socialna pomoč, ipd.);
- prilagoditi sisteme socialne zaščite potrebam dolgožive družbe;
- socialno politiko bolj osredotočiti na prehode med življenjskimi obdobji (prehod iz šolanja v zaposlenost, prehod iz zaposlenosti v upokožitev, podpora geografski mobilnosti);
- skupaj s socialnimi partnerji proučiti možnost prilagoditve pokojninskega sistema na način, da bi se plačani prispevki za pokojninsko zavarovanje od različnih prejemkov zaposlenih upoštevali pri odmeri pokojnine;
- skupaj s socialnimi partnerji proučiti možnost zmanjšanja obremenitve stroškov dela z ukinitvijo ali znižanjem prispevkov za socialno varnost za tista povračila stroškov v zvezi z delom, ki se ne upoštevajo pri izračunu pokojninske osnove delavca oziroma zavarovanca;
- ustrezneje urediti socialno varnost poklicnih športnikov na področjih kot so: status, zavarovanje (pokojninsko, zdravstveno, nezgodno, ipd.) zdravstvena obravnava;
- spodbujati javno-zasebno partnerstvo pri financiranju in izvajanju storitev in programov socialnega varstva in posredovanju dela zaradi pluralizacije, učinkovitosti in boljše ponudbe (npr. zasebne investicije v socialno infrastrukturo – domovi za starejše ipd.);

- vzpostaviti enovit sistem dolgotrajne oskrbe in na tej podlagi odpraviti neenotnost pri sistemu dodatkov za pomoč in postrežbo in drugih pravic do dolgotrajne oskrbe;
- omogočiti bolj prožne oblike opravljanja začasnih in občasnih del, ki nimajo značilnosti delovnega razmerja (vendar s takšno ureditvijo teh del, ki bi preprečevala zlorabe ali izogibanje zaposlitvam in zagotavljala ustrezno socialno varnost);
- vzpostaviti več možnosti za opravljanje prostovoljnega družbeno koristnega dela v nepridobitnih dejavnostih;
- predvideti spodbude za delodajalce za zaposlovanje dolgotrajno brezposelnih mladih in starejših delavcev ter za nadomestne zaposlitve za čas odsotnosti staršev z dela zaradi rojstva in vzgoje otroka (npr. za čas porodniške);
- preučiti možnost subvencioniranja javnega prevoza z namenom, da bi brezposelnim povečali njihovo mobilnost pri iskanju zaposlitve.

Naloge delodajalcev:

- vzpodbujanje delodajalcev k vodenju poslovne politike, ki bo omogočala tudi zaposlovanje dalj časa brezposelnih predvsem mlajših in starejših delavcev;
- vzpodbujanje delodajalcev k sprejemanju ukrepov, ki bodo zmanjševali prehod v brezposelnost;
- vzpodbujanje delodajalcev k uporabi fleksibilnejših oblik zaposlovanja;
- vzpodbujanje organiziranja in izvajanja kvalitetne kadrovske funkcije.

Naloga sindikatov:

- opozarjati delodajalce in vlado na socialne probleme zaposlenih in brezposelnih ter predlagati ukrepe za njihovo reševanje.

16. POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Zavedamo se, da tudi v Sloveniji dosedanja in pričakovana demografska gibanja z zmanjševanjem števila rojstev, daljšanjem pričakovanega trajanja življenja, posledičnim staranjem strukture prebivalstva in prehajanjem v dolgoživo družbo, prinašajo nove in pomembne izzive pri pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Upoštevati je treba tudi vplive sprememb na trgu dela, ki jih prinašajo nove, prožne in atipične oblike dela. Strinjamo se, da bodo za premagovanje teh izzivov potrebna skupna in usklajena prizadevanja Vlade Republike Slovenije in vseh socialnih partnerjev.

Leta 2000 uveljavljena in soglasno sprejeta pokojninska reforma učinkuje postopno in dolgoročno, kot je bilo načrtovano, saj so bili ob uveljavitvi spremenjeni oziroma dopolnjeni pogoji za pridobitev pokojnin in drugih pravic, njihova odmera pa tudi način vzdrževanja njihove vrednosti. Spremenjeni pogoji za pridobitev pravic iz pokojninskega sistema vplivajo na počasnejšo in umirjeno rast števila prejemnikov novih pokojnin.

Finančno vzdržnost sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je mogoče zagotavljati z upoštevanjem opredelitve, da je pokojnina pravica iz dela in je odvisna predvsem od plačanih prispevkov. Ob načelih zavarovanja, po katerih je mesečni znesek pokojnine odvisen od višine in obdobja plačevanja prispevkov in starosti ob upokojitvi, pa je v pokojninskem in invalidskem zavarovanju nujno ohraniti socialno komponento. V sistemu obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja podpiramo načela vzajemnosti in solidarnosti med zavarovanci z višjimi in nižjimi dohodki ter drugimi razlikami v socialnem in ekonomskem položaju, ter med zavarovanci in upokojenci.

Strinjamo se, da je za dolgoročno vzdržnost in kakovost pokojnin iz sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja nujna gospodarska rast, ustrezna družinska in stanovanjska politika, večanje števila delovnih mest vključenih v obvezno zavarovanje, motivacijsko naravnana davčna politika in primerna rast plač. Prizadevali si bomo, da ne bo prihajalo do prekinitev zavarovanja v obdobjih brezposelnosti, vseživljenjskega učenja in pri opravljanju katere od novih oblik dela. Glede na pričakovana demografska gibanja so nujna tudi prizadevanja za znižanje povprečne starosti ob vstopu v zavarovanje in za zagotavljanje takih delovnih razmer in za take spremembe v prispevnih stopnjah obveznega pokojninskega zavarovanja, ki bodo stimulirale delodajalce in zaposlene k temu, da ostanejo dalj časa v aktivni zaposlitvi. S

tem je možno zagotoviti ustrežnejše razmerje med številom zavarovancev in upokoјencev.

Pokojninski sistem oziroma z njim povezane politike je potrebno še dodatno prilagoditi starajočemu se prebivalstvu, pri čemer je treba upoštevati ne le finančne učinke ampak tudi cilje socialne politike. Prizadevali si bomo za večanje deleža zavarovancev v celotnem prebivalstvu ter za spodbujanje podaljševanja delovno aktivnega obdobja v življenju vsakega posameznika.

Pri določanju pogojev za upokoјitev in pri odmeri pokojnin bomo upoštevali različne pogoje za delo, delovne razmere in druge okoliščine, pomembne za ohranjanje delovne zmožnosti v starosti. V ta namen bomo vzpodbujali tudi obvezno dodatno zavarovanje zavarovancev, ki opravljajo težka in zdravju še posebej škodljiva dela oziroma dela, ki jih zaradi psihofizične zahtevnosti ni mogoče opravljati po dopolnitvi določene starosti.

Soustvarjali bomo razmere za zagotavljanje primernih in vzdržnih pokojnin upravičencev. Ob zagotovljenem stabilnem sistemu obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja bomo spodbujali vključevanje zavarovancev v prostovoljno dodatno zavarovanje in s tem njihovo sodelovanje pri zagotavljanju pravic, socialne varnosti in življenjskega standarda nad ravnjo, zagotovljeno z obveznim zavarovanjem. Zagotovili bomo olajšave pri plačevanju prispevkov in davkov za vse oblike dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja.

Struktura organov upravljanja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje mora biti taka, da bodo imeli odločilno število glasov legitimni in reprezentativni predstavniki vplačevalcev prispevkov, to je sindikati in delodajalske organizacije, reprezentativne na ravni države.

Naloge vlade:

- sprejemati ukrepe, ki bodo pripomogli k večanju deleža zavarovancev v celotnem prebivalstvu, podaljševanju aktivnega obdobja vsakega posameznika in ohranjanju ustreznega razmerja med aktivnim in upokoјenim prebivalstvom;
- dodatno prilagoditi pokojninski sistem oziroma z njim povezane politike starajočemu se prebivalstvu in drugim neugodnim demografskim gibanjem, tako da bodo ohranjale primernost in vzdržnost pokojnin;

- z ustreznimi finančnimi stimulacijami spodbujati delodajalce k ohranjanju zaposlitve delavcev, ki so že dopolnili minimalne pogoje za upokojitev;
- z ustreznimi finančnimi stimulacijami spodbujati delodajalce k zaposlovanju mladih delavcev za nedoločen čas;
- spodbujati razvoj dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja;
- omogočiti delovanje Sklada obrtnikov in podjetnikov (SOP) v skladu z določili Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- analizirati in spremljati stanje pokojninskega sistema v Republiki Sloveniji;
- zagotoviti takšno upravljanje prostovoljnega pokojninskega varčevanja zavarovancev, da se bo pri tem ustvarjeni dobiček usmerjal na njihove osebne pokojninske račune;
- predlagati olajšave pri plačevanju prispevkov in davkov za vse oblike dodatnega (individualnega in kolektivnega) pokojninskega zavarovanja;
- enkrat letno zagotoviti obveščanje zavarovancev o vplačanih prispevkih za pokojninsko zavarovanje.

Naloge delodajalcev:

- spodbujati člane k uvajanju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v podjetjih na podlagi sistemsko zagotovljenih vzpodbud in olajšav;
- spodbujati člane k aktivnemu vključevanju v poklicno rehabilitacijo delovnih invalidov;
- spodbujati člane za zaposlovanje invalidov ter seznanjanje delodajalcev z možnostmi, ki jih prinaša Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov;
- zavzemati za spreminjanje zakonodaje, ki bo izenačevala vse kategorije zavarovancev, ne glede na to ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja ali opravljanja samostojne dejavnosti na drugih podlagah;
- izobraževati člane in jih seznanjati s prednostmi oziroma slabostmi, ki jih povzroča pravočasno in ustrezno plačevanje prispevkov za socialno varnost pri uveljavljanju pravic iz tega naslova ter o pomenu le-tega za ves pokojninsko invalidski sistem;
- zavzemati za zniževanje oziroma v najslabšem primeru za ohranitev obstoječega nivoja prispevnih stopenj za socialne transferje, s katerimi se bo zmanjšala obremenitev gospodarstva ter tako povečala konkurenčna prednost slovenskega gospodarstva.

Nalogi sindikatov:

- pogajati se za ugodno kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za vse zavarovance;
- nadzorovati upravljanje s pokojninskimi prihranki zavarovancev.

17. ZAGOTAVLJANJE ENAKIH MOŽNOSTI IN SPOŠTOVANJE RAZLIČNOSTI

Strinjamo se, da morajo biti vsem ne glede na spol, narodnost, raso ali etnično poreklo, vero ali prepričanje, invalidnost, starost, spolno usmerjenost ali drugo osebno okoliščino zagotovljene enake možnosti pri zaposlovanju, napredovanju, usposabljanju, prekvalifikaciji, plačah in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, nagrajevanju, odsotnostih z dela, delovnih pogojih, delovnem času in odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

Naloge vlade:

- podpirati delovanje nevladnih organizacij, ki si prizadevajo za izboljšanje pogojev dela oseb, ki imajo manjše možnosti za uspeh na trgu dela zaradi svojega spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti;
- zagotavljati enake možnosti žensk in moških z razvijanjem ukrepov za preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje posredne in neposredne diskriminacije žensk in moških na trgu dela;
- zagotavljati enake možnosti žensk in moških s sprejetjem ukrepov, s katerimi bodo zagotovljeni posebna podpora ženskam pri ustanavljanju lastnih podjetij, večja udeležba žensk v programih izobraževanja in usposabljanja ter zmanjševanje segregacije in plačne neenakosti;
- zagotavljati izvajanje Zakona o enakih možnostih žensk in moških in v njem predvidenih pozitivnih ukrepov kot orodja za pospešitev procesa, ki vodi v doseganje resnične enakosti spolov in odpravljanje prikrite diskriminacije;
- zagotoviti enake možnosti za invalide s primernimi denarnimi prejemki iz naslova invalidnosti, ki spodbujajo njihovo vključevanje v družbo; z uveljavitvijo sodobne opredelitve invalidnosti; z večjo dostopnostjo grajenega okolja in komunikacij; s spodbujanjem razvoja in pluralizacije programov in izvajalcev, pri čemer se bo posebej podpiral razvoj nevladnega sektorja – invalidskih in humanitarnih organizacij – s poudarkom na samopomoči in samoorganiziranju;
- zagotavljati pravočasno in dovolj podrobno statistiko o plačah različnih kategorij delavcev glede na spol, starost in obliko pogodbe o zaposlitvi, ki bo omogočala odkrivanje vzvodov diskriminacije in na tej podlagi učinkovito ukrepanje.

Naloge delodajalcev:

- spoštovati določbe Zakona o enakih možnostih žensk in moških in Zakona o uresničevanju načela enakega obravnavanja;
- vzpodbujati dogovarjanje v kolektivnih pogodbah o zagotavljanju pogojev za usklajevanje delovnih in družinskih obveznosti delavcev zlasti pa za ugodno razporeditev delovnega časa;
- aktivno odpravljati vzroke za neutemeljene razlike v plačah žensk in moških;
- v primeru tujih delavcev dosledno spoštovati kolektivne pogodbe in predpise, ki določajo varnost in zdravje pri delu, dopust, sindikalno organiziranje ter druge pravice delavcev.

Naloge sindikatov:

- zagotavljati sindikalno varstvo diskriminiranim delavkam in delavcem;
- v kolektivnih pogodbah ustvarjati pogoje za usklajevanje delovnih in družinskih obveznosti delavcev zlasti pa za ugodno razporeditev delovnega časa;
- prepoznavati vse oblike diskriminacije in ukrepati proti njej.

18. PRAVNA VARNOST

Strinjamo se, da sta načrtovani napredek in razvoj odvisna tudi od razmerij, ki v državi vladajo pri spoštovanju pravnega reda. Ob vstopu v EU smo zagotovili uskladitev notranje zakonodaje s standardi razvitih demokratičnih držav tudi na področjih, na katerih je naša ureditev še odstopala. Na določenih področjih pa precejšen del obveznosti za pravno ureditev ostaja v pristojnosti države.

Raven pravne varnosti pa ni odvisna zgolj od obstoječe zakonodaje in deklariranih pravic, pač pa tudi od njihovega uresničevanja v praksi. To pa je odvisno od jasnosti in nedvoumnosti zakonodaje, ustreznega nadzora, predvsem pa od splošnega odnosa in zavesti o potrebnem spoštovanju pravne ureditve. Strinjamo se, da je treba spodbujati različne oblike predsodne oziroma izvensodnih in sodnih poravnav sporov zaradi razbremenitve dela sodišč in s tem skrajšanja čakalnih dob za uveljavitev pravic na sodišču, vendar smo socialni partnerji soglasni, da je ob tem potrebno primarno zagotoviti učinkovito izvajanje pravice do sodnega varstva kot temeljne človekove pravice, alternativno reševanje sporov pa prepustiti svobodni volji pogodbenih strank delovnega razmerja, pri čemer je potrebno delavcu, kot šibkejši stranki, vedno zagotoviti možnost izbire načina rešitve spora. Na tem področju je lahko prispevek socialnih partnerjev na delodajalski in delojemalski strani neprecenljiv.

Prednostna naloga je tudi udejanjanje sprememb in dopolnitev zakonodaje s področij, ki urejajo postopke pred sodišči, ter drugih kadrovsko-organizacijskih rešitev, tako da bodo sodišča zadeve reševala v predvidenih sorazmerno kratkih rokih, skladno z Zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Med pomembne naloge se uvršča prilagajanje zakonodaje glede možnosti vsebinskega odločanja tudi na sodiščih, ki odločajo v postopkih o rednih pravnih sredstvih (pritožbena sodišča), tako da ta sodišča ne bi vračala zadev v ponovno odločanje sodiščem na prvi stopnji oziroma bi zadeve le izjemoma vračala sodiščem prve stopnje v ponovno odločanje. Tudi na ta način se bodo sodni zaostanki hitreje zmanjševali.

Naloge vlade:

- pripravljati jasno, razumljivo in nedvoumno zakonodajo;

- zmanjševati nepotrebna administrativna bremena in prenormiranost, ki lahko zaradi nepreglednosti povečujeta pravno negotovost, ter pri oblikovanju predpisov preprečevati nesorazmerno obremenjenost predvsem malih podjetij;
- spodbujati in razvijati izvensodne in sodne oblike mirnega reševanja sporov, zagotoviti zakonske podlage oziroma oceniti potrebo po spremembah obstoječih predpisov ter zagotoviti organizacijske, finančne, kadrovske in druge pogoje za razvoj tega sistema;
- spodbujati usposabljanje mediatorjev;
- bistveno povečati učinkovitost dela sodišč, državnega tožilstva in državnega pravobranilstva ob zagotavljanju kakovostnega dela;
- odpraviti sodne zaostanke za zagotovitev sojenja v razumnem roku do konca leta 2010;
- dodatno usposablјati državno tožilstvo za delo na področju gospodarskega kriminala, korupcije in organiziranega kriminala;
- izboljšati učinkovitost vodenja sodnih postopkov in strokovnega odločanja državnih tožilcev in sodnikov;
- pripraviti spremembe in poenostavitve celotne procesne in organizacijske pravosodne zakonodaje;
- zagotoviti reorganizacijo in boljše upravljanje sodišč;
- zagotoviti učinkovitejše e-poslovanje sodišč, državnih tožilstev in državnega pravobranilstva;
- s pomočjo Centrov za socialno delo izvajati ukrep odloženega pregona z ukrepi opravljanja splošno koristnega dela in izvajanje ukrepa nadomestitve globe z opravo določene naloge v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti;
- stalno obveščati Ekonomsko socialnih svet o ključnih analizah in dokumentih vlade na področju ekonomske politike;
- v tripartitnem socialnem dialogu sodelovala pri uveljavljanju okvirnih sporazumov sklenjenih med socialnimi partnerji na ravni EU;
- preučila možnosti, da bi lahko pooblaščenци v delovnopравниh in socialnih sporih obračunavali in refundirali stroške postopka enako kot pri odvetniških stroških;
- v okviru svojih pristojnosti odpravila vse ovire za pripravo in objavo judikatov enotne sodne prakse v roku meseca dni od izdaje sodbe Vrhovnega sodišča.

Naloge delodajalcev:

- sodelovati z vlado pri sprejemanju ustrezne zakonodaje;
- sodelovati in si prizadevati za reševanje izvensodnih in sodnih poravnav v primerih delovno pravnih sporov;
- ustanovitev stalne arbitraže za reševanje individualnih in kolektivnih delovnih sporov skupaj s sindikati;
- v tripartitnem socialnem dialogu sodelovati pri uveljavljanju okvirnih sporazumov sklenjenih med socialnimi partnerji na ravni EU.

Naloge sindikatov:

- ustanovitev stalne arbitraže za reševanje individualnih in kolektivnih delovnih sporov skupaj z delodajalci;
- v tripartitnem socialnem dialogu sodelovati pri uveljavljanju okvirnih sporazumov sklenjenih med socialnimi partnerji na ravni EU;
- pripraviti spremembo ustreznega zakona, da bodo lahko pooblaščenec v delovnopravnih in socialnih sporih obračunavali in refundirali stroške postopka enako kot pri odvetniških stroških.

19. DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ

Družbeno odgovornost podjetij podpisniki sporazuma razumemo kot koncept, v katerem podjetja prostovoljno vključujejo družbena in okoljska vprašanja v svoje poslovne dejavnosti in v medsebojne odnose z interesnimi skupinami. Družbena odgovornost podjetij je odgovornost za trajnostni razvoj, ki zagotavlja gospodarsko rast, več in boljša delovna mesta, vlaganje v človeški kapital, zdravje in socialno varnost ob hkratnem odgovornem odnosu do okolja. Podjetje je družbeno odgovorno takrat, ko v odnosu do interesnih skupin presega le zgolj spoštovanje z zakoni in drugimi predpisi zahtevana merila.

Strinjamo se, da je družbena odgovornost podjetij eden izmed instrumentov, za ohranitev ravnotežja med tremi stebri lizbonske strategije: med gospodarstvom in rastjo, zaposlenostjo in evropskim socialnim modelom ter okoljem. Poleg tega je družbena odgovornost podjetij tudi sredstvo za krepitev socialne kohezije in za napredovanje na poti do družbe znanja, kar krepi gospodarsko učinkovitost in konkurenčnost podjetij.

Podpisniki tega sporazuma se bomo v skladu s svojimi pristojnostmi in zmožnostmi prizadevali za razvoj družbene odgovornosti podjetij na podlagi kvalitetnega socialnega dialoga ter z zagotavljanjem trajnostnemu razvoju in družbeni odgovornosti podjetij ugodnega makroekonomskega okolja. Pri oblikovanju standardov družbene odgovornosti podjetij je potrebno upoštevati status in velikost podjetja.

Podpisniki sporazuma se bomo zavzemali, da bodo podjetja svoje družbeno odgovorno ravnanje razširila prek tovarniških zidov, podružnic in delovnega mesta in ravnala odgovorno do okolja, lokalnih skupnosti, potrošnikov in državljanov nasploh tudi kadar nastopajo na tujih trgih. Za družbeno odgovorna podjetja bomo priznavali tista, ki ne bodo upoštevala samo interesov lastnikov oziroma delničarjev, ampak vseh zainteresiranih deležnikov oziroma celotne družbe. Strinjamo se, da koncept družbene odgovornosti ne more zamenjati zakonodaje o pravicah iz dela, socialnih in okoljevarstvenih pravicah ali pa standardov, ki so bili določeni s kolektivnim pogajanjem. Svoboda združevanja in kolektivnega pogajanja sta ena izmed pomembnejših sestavin družbene odgovornosti podjetij. Zato si bomo prizadevali, da bodo podjetja promovirala te svoboščine tudi tam, kjer je to nezadostno razvito ali celo sploh ne obstaja ter omogočala povečanje sodelovanja sindikatov, delavcev in njihovih predstavnikov, kot tudi spoštovala in branila njihove pravice.

V okviru razvijanja družbene odgovornosti podjetij v naši državi se bomo poleg prizadevanj za spoštovanje okoljevarstvenih načel in gojitve odnosov sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, z vsemi udeleženci v poslovni verigi, še posebej zavzemali za družbeno odgovoren odnos do zaposlenih. Zavzemali se bomo za spoštovanje socialnega dialoga, promoviranje delavske participacije prek postopkov informiranja in posvetovanja, še posebej znotraj Evropskih svetov delavcev, za razvijanje poklicnih kvalifikacij ter vseživljenjskega učenja za delavce, spoštovanje standardov zdravja in varnosti pri delu ter sprejemanje preventivnih ukrepov. Družbeno odgovorno ravnanje podjetij vključuje zagotavljanje enakih možnosti, sodelovanje s predstavniki zaposlenih, še posebej pri pričakovanih spremembah in razreševanju le-teh ter pri prestrukturiranju podjetja, izboljšanje kakovost dela ter spoštovanje in vključevanje ranljivih skupine, kot so mladi in starejši delavci, invalidi ter tuji delavci.

Naloge vlade:

- spodbujanje družbene odgovornosti podjetij z aktivnostmi za dvigovanje zavesti o koristih družbeno odgovornega ravnanja;
- promocija in nagrajevanje primerov dobre prakse v podjetjih na različnih področjih od varovanja okolja, do odnosa do zaposlenih, varstva in zdravja pri delu spoštovanja različnosti, odnosa do lokalnih skupnosti in dajanjem pozitivnega zgleda;
- spodbujanje družbene odgovornosti podjetij z zagotavljanjem razvoju gospodarstva prijaznega makroekonomskega okolja in motivacijsko naravnane davčnega okolja;
- sodelovanje pri pripravi enotnih standardov za prepoznavanje družbeno odgovornih podjetij, s katerimi bi podjetja dokazovala svojo družbeno odgovornost, ki bi jo prepoznali tako zaposleni, poslovni partnerji in potrošniki ter druge zainteresirane skupine v ožjem in širšem družbenem okolju;
- poročanje o aktivnostih, ki jih za spodbujanje družbene odgovornosti vodijo posamezna ministrstva;
- razviti način letnega poročanja, ki bo vključevalo tudi poročanje o družbeno odgovornem ravnanju podjetja in uresničitev zastavljenih ciljev na tem področju;
- spremljanje aktivnosti na ravni Evropske unije in sodelovanje pri oblikovanju EU dokumentov;

- zagotoviti, da bo družbena odgovornost podjetij upoštevana kot kriterij v postopkih javnega naročanja;
- zagotoviti obveznost pokojninskih skladov, da letno poročajo o tem, kako so upoštevali socialne, etične in ekološke vidike pri investiranju sredstev iz teh skladov;
- sodelovati pri vzpostavitvi centra za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij oziroma povezave s podobnimi institucijami na mednarodni ravni s spletno stranjo za izmenjavo izkušenj in informacij o novih dosežkih.

Naloge delodajalcev:

- spodbujati podjetja k povečani družbeni odgovornosti tako, da ne bodo le spoštovala predpisov ter imela odgovoren odnos do okolja in vseh drugih zainteresiranih skupin, pač pa bodo spoštovanje pravic in obveznosti zagotavljali na višji ravni, kot jo določajo zakonski in drugi predpisi;
- spodbujali podjetja, da bodo družbeno odgovorno ravnala tam kjer imajo sedež, v vseh svojih podružnicah v in izven države oziroma v vsej poslovni verigi;
- spodbujali podjetja k taki politiki naložb, ki niso usmerjene zgolj v kratkotrajne finančne dobičke temveč k zagotavljanju rasti gospodarstva, več in boljših delovnih mest, varstva okolja ter dolgoročne socialne varnosti;
- spodbujati zavest podjetij o tem, da je družbena odgovornost podjetja dolgoročna naložba, ki lahko poveča konkurenčnost podjetja;
- zagotavljati strokovno pomoč in podlage za pomoč podjetjem pri razvoju družbene odgovornosti;
- razviti način letnega poročanja, ki bo vključevalo tudi poročanje o družbeno odgovornem ravnanju podjetja in uresničitev zastavljenih ciljev na tem področju;
- vzpostaviti center za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij oziroma povezave s podobnimi institucijami na mednarodni ravni s spletno stranjo za izmenjavo izkušenj in informacij o novih dosežkih.

Naloge sindikatov:

- spodbujati zavest med zaposlenimi o pomenu družbene odgovornosti podjetij za razvoj podjetja, trajnostni razvoj družbe in njihov osebni razvoj;
- sodelovati pri oblikovanju ustrezne strategije podjetja, pri izvajanju ukrepov za izpolnjevanje strategije, pri neodvisnem nadzoru nad učinkovitostjo ukrepov na vseh ravneh podjetja ter pri poročanju o izvajanju strategije;
- vzpostavljati povezave s sindikati ali delavskimi predstavniki v poslovni verigi in preverjati spoštovanje sprejetih mednarodnih, nacionalnih in internih standardov podjetja v poslovni verigi;
- skupaj z organizacijami potrošnikov in v lastnih organizacijah delovati za ozaveščanje potrošnikov o družbeni odgovornosti podjetij ter kupovanju proizvodov izdelanih ob spoštovanju družbenih, etičnih in okoljskih meril.

III. SKUPNE IN SPLOŠNE DOLOČBE

1. SPREMLJANJE IZVAJANJA SOCIALNEGA SPORAZUMA

Vlada Republike Slovenije in socialni partnerji se strinjamo, da smo za izvajanje in uresničevanje socialnega sporazuma soodgovorni podpisniki socialnega sporazuma, ki s svojim podpisom zagotavljamo, da bomo s svojim delovanjem v skladu s svojimi pristojnostmi zagotavljali spoštovanje socialnega sporazuma na vladni ravni in pri članih organizacij, ki jih zastopamo. Zavezuje se, da bomo spremljali uresničevanje v socialnem sporazumu sprejetih obveznosti in opozarjali na morebitno nespoštovanje dogovorjenih usmeritev tako svoje člane kot tudi predstavnike drugih podpisnikov.

Podpisniki zagotavljamo, da bomo za vsako leto veljavnosti socialnega sporazuma pripravili poročilo o izvajanju socialnega sporazuma z ocenami doseženih rezultatov in sicer ločeno z delodajalskega, sindikalnega in vladnega vidika. Strinjamo se, da Ekonomsko socialni svet ta tri poročila obravnavana na posebni seji, praviloma v mesecu juniju. Na tej seji bodo člani Ekonomsko socialnega sveta posebno pozornost posvetili gibanju plač na podlagi analize Urada za makroekonomske analize in razvoj ter drugih inštitutov, ki jih bo Ekonomsko socialni svet povabil k sodelovanju. Podpisniki socialnega sporazuma si bomo prizadevali prispevati k izboljšanju rezultatov na področjih, kjer bomo ugotovili pomanjkljivosti. Na podlagi sprejetih ugotovitev bomo na Ekonomsko socialnem svetu predlagali morebitne dopolnitve socialnega sporazuma ali izboljšave pri njegovem izvajanju.

Podpisniki socialnega sporazuma bomo vzpodbujali tudi predstavnike institucij, katerih dejavnost se nanaša na izvajanje socialnega sporazuma k spoštovanju tega dokumenta.

Podpisniki socialnega sporazuma se zavedamo, da bo sprejeto vsebino socialnega sporazuma možno uspešno uveljavljati le s stalnim in strpnim socialnim dialogom. Podpisniki soglašamo, da v primeru odstopanja od dogovorjenih obveznosti ali sprejetih skupnih dogovorov in usmeritev, zapisanih v socialnem sporazumu, lahko kateri koli podpisnik zahteva takojšnjo obravnavo problematike na seji Ekonomsko socialnega sveta.

2. PODPIS IN VELJAVNOST SOCIALNEGA SPORAZUMA

Podpisniki socialnega sporazuma se strinjamo, da je socialni sporazum veljaven, ko ga podpiše Vlada Republike Slovenije in večina delodajalskih in delojemalskih organizacij, združenih v Ekonomsko socialnem svetu.

Podpisniki tega socialnega sporazuma so lahko vse organizacije, ki so sodelovale pri usklajevanju besedila socialnega sporazuma. Kot sopedpisniki pa lahko k temu socialnemu sporazumu pristopijo tudi druge organizacije, ki izkažejo interes.

Socialni sporazum velja od podpisa do 31.12.2009. Podpisniki socialnega sporazuma se strinjamo, da je v času veljavnosti socialnega sporazuma, ob soglasju podpisnikov, njegove določbe mogoče spreminjati in dopolnjevati.

3. OBJAVA SOCIALNEGA SPORAZUMA

Socialni sporazum se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Predstavniki ožje vladne pogajalske skupine in socialnih partnerjev s parafo potrjujemo verodostojnost na pogajalski ravni usklajenega besedila Socialnega sporazuma za obdobje 2007 – 2009.

Sindikati:

**Vlada Republike
Slovenije**

Delodajalci:

ZSSS

Yemir

J. Kugelj
S. Kugelj

OZS

Božo

KSS PERGAM

Davor Kugelj

GZS

K. M.

ZDSS SOLIDARNOST

[Signature]

ZDS

K. K.

KS 90 SLOVENIJE

[Signature]

ZDODS

[Signature]

SZS ALTERNATIVA

[Signature]

KNSS NEODVISNOST

[Signature]

[Signature]

KSJS

[Signature]

NSS

[Signature]

Ljubljana, 26. julij 2007